БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД УНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 113 (10174) | 1963 оной майн 15, среда | Сэн 2 мүнгэн

[К]ПСС-эй ЦК-да

[...]ына Комитедэй ээлжээтэ Пленумэй болохо болзорые [...] 18 хүрэтэр хойшолуулха шиидхэбэри КПСС-эй [...] 3-да гаргаба.

[...]гэй профсоюзай [...]ндэтэ үүргэ

[...]ЖЭЛТЭЙ ТЭН. [...] тарилгын ха[...]богонихон бол[...] шанартайгаар [...]баян ургасын [...]ха гэhэн тон [...]атай зорилго [...]ы хүдэлмэри[...]рэ тоодо совхо[...] комитедүүдэй [...] «унаhан мал[...]гүй», габша[...]аллажа байн[...]анhа хабарай [...] зүбөөр эмхид[...]ээ hайнаар [...]р олохон ажа[...] үедэ эртынгээ [...] саахарай свёк[...]отааbха, овощ [...]аар бэлдэнэд.

[...]далда, мүн хү[...]ганнуудай, пар[...] болон бусад [...]эл байгуулам[...]эн хубилгаг[...]ь жэлдэ. хү[...] олонхи эмхи[...]бөөр ойлгоод, [...] ехэ үүсхэл [...]нэй тоодо Хо[...] управлениин [...] рабочком (тү[...] Евсина) түб[...]ор. Юундэб гэ[...]ээ гэшүүд бо[...] бригада, агрега[...] даалгаад, эдэ[...] ехэ хүдэлмэри [...] дундаhаа сов[...]ом нүхэр Оси[...]шаалые онсо[...] Хабарай поле[...]хилхэhээ урид [...]үүдай үүсхэ[...]ряан ажалай [...]хоорондо, мүн [...]орнуудай хоо[...]рысөөнэй до[...] тодорхой уял[...]ым. Тэдэнэйнь [...]эр бүри сог[...]одот.

[...]эн, үлүүлhэн [...]элэй самбар[...]ые гуримаар [...]ел. Улаан туг [...]дэг) заншал[...]уулаар журам [...]даа муугаар [...]кэ хазагай[...]анын газетэ[...]hанда» гар[...]рэ табижа [...] зэмэлнэ.

[...] дунда соёл [...] ябуулхын [...]итбритадань [...] бригада бо[...]үр ходо яба[...]өөтөөр, уран [...]элмэришэдые [...]эдэг, урма[...]аг юм. Эдэ [...] совхоздо та[...]урда жэлнүү[...] эршэмтэйгээр [...]. Гурбадахи, [...]тдынь эртын[...]хоногой тур[...]аа фермэнүү[...] болгожо байн[...]

[...]тые дурдаха [...]ын совхозой [...]эр Дараев), [...]түрүүлэгшэнь [...] рабочкомууд [...]н, хүдэлмэреэ [...]ехэ оролдоно. [...]охон совхозой [...]уд ороохо та[...]улжа абахын [...]алсэхэ уял[...]елүүлнэ. Хү[...]эжэл шадаба[...]борролые саг [...], ажалшадай [...] хуулита эр[...]итын фонд[...]лаха ябадал [...] ажабайдалай [...]нуудта хой[...]

рогоор хандана. Жэшээлхэдэ, Онохойн совхозой рабочком бүхы хүдэлмэреэ бюллетень хаалгаар, мэдээ хүргэлгэ ба иишэ тиишэнь хонходолгоор хизаарладаг байба. Хүдэлмэришэдэй ажал болон ажаhуудалай асуудалнуудта—хэн ямараар ажалланаб, салин хүлhэниинь хаhа саг соогоо түлэгдэнэб, үйлэдбэри дээрэ гэнэ усалhаа hэргылхэ гурим, ажалай хуули хэр сахигданаб, байра байдалай талаар ямар байнаб, урмашуулгын ба зэмэлэлгын хэмжээнүүд хэр зүбөөр бэелүүлэгдэнэб гэхэ мэтэ асуудалнуудта анхарал багаар табина.

Профсоюзай хүдэлмэриин нэгэ гол шухала зүйлынь—ажалай бүридхэл ба түлөөhэ зүбөөр эмхидхэхэ асуудал болоно. Гэхэ зуура зарим ажахынуудта энэ хэрэг зүндөө табигдашоод, бүридхэл болон хиналтын hула дээрэhээ, үрэhэ хүрэнгэ, горючи ба гүрэнэй мүнгэ зөөри гамгүйгөөр гаргашалдаг, машина зэмсэг муугаар аhаглагдадаг ушарнууд үзэгдэнэ. Тиимэhээ нютагуудтахи профсоюзай эмхинүүд ажалай бүридхэл болон түлөөhэ хаа хаагүй гуримшуулхын, шанга хиналта тогтоохын тула тодорхой, яаралтай хэмжээ абаха уялгатай. Тиигээгүй hаа, продукциин өөрынь үные хямдаруулжа, ажахыгаа ашаг олзо ехэтэй болгожо шадагдахагүй. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэй. тэрэнэй бүлгэмүүд болон постнуудтэй нягта холбоо байгуулха, хүдэлмэридэнь туhа хүргэхэ шухала.

КПСС-эй Программа соо хэлэгдэhэнэй ёhоор, профсоюзууд хадаа «захиргаанай hургуули, ажахы эрхилхэ hургуули, коммунизмын hургуули болоно». Тиимэhээ эдэнэр ажахын тусхайта зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэл эмхидхэлсэхэhээ гадна, мүн коммунис ёhоной шэнэ шэнжэ шанартай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ айхабтар шухала зорилго шиидхэлгэдэ хам оролсохо уялгатай. Тиин гэhээ зарим рабочком ба месткомууд энэ үүргэеэ хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Энээнэй гэршэ болохоор нэгэ жэшээ дурдая. Кабанскын үйлэдбэриин управлениин харьяата Елань тосхондо олохон малшад, механизаторнууд ажаhуудаг. ажалладаг юм. Теэд тэдэнэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэри сэдьхэл бодол хүдэлгэмөөр, зорит бадаруулмаар, hонин болоногүй. Яhала hайн, уужам, hаруул клубтай аад, тэндэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри аарагаар эмхидхэнэ. Элидхэл, лекци ба хөөрэлдөөнэй болохонь шухаг. Эндэхи рабочком, местком энээниие хаража, мэдэжэ байбашье, эрид шууд хэмжээ абанагүй, «намhаа саагуур, наранhаа наагуур» гэhэншүүтээр хандана. Энэ дутагдалаа дары усадхажа, соёл сурталай хүдэлмэриие КПСС-эй XXII съездын, ЦК-гай ноябриин Пленумэй эрилтэдэ харюусамаар эмхидхэхэ шухала.

Эрдэм, техникын туйлалтануud ба түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, коммунис ажалай коллективэй болон ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөө улам үргэдхэхэ, үйлэдбэриин зүблөөнэй, саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри hайнаар эмхидхэхэ гэхэ зэргын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаха ушартай.

Хүдөөдэхи профсоюзай комитедүүд социалис мүрысөөнэй далайсые үдэрhөө үдэртэ үргэдхэн, хабарайнгаа тарилгые хаhа саг соонь эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, республикынгаа 40 жэлэй алдарта ойе ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэлдэ олониитэ ажалшадые зоригжуулан жагсааха уялгатай.

[...]н Холбоото Штадуудай [...] делегацитай Н. С. Хрущев уулзаба

[...]түдэй Соведэй [...]ущев Советскэ [...]овно Соведэй [...]ан Мексикын [...]конгрессэй де[...] Кремльдэ уул[...] үргэлжын ко[...]орлогшо Эли[...]ус делегациие [...] Советскэ Со[...] Габриэль Лу[...]сио гэгшэ Мексикын парламентаринуудтай хамта тэндэ байлсаа.

Н. С. Хрущев делегациин гэшүүдтэй хани халуунаар уулзажа, хөөрэлдэhэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов болон бусад хүнүүд хөөрэлдөөнэй болложо байха үедэ хабаадалсаба.

(ТАСС).

[...]ехээр ургуулдаг болохомнай

[...] хартаабхынгаа [...]тар үргэдхэбэ. [...] мүнөө хар[...] Үрэжэлтэй [...]та таригдаха [...]60—65 тонно [...] оруулагдаха. [...]р тариха, нү[...]ртаабха хаяха [...] бэелүүлэгдэхэ. [...] бэлдэхэ ту[...]ргдана. «Фо[...] гэдэг эрхим [...]hэн үрэжэл[...]дадаг байна. [...]шадаа муу[...] торфтой [...]даhан газарта [...]нэшэ hайн[...] донойхиhоо таба дахин ехэ газарта, 120 гектарта түргэн эдеэшэдэг хартаабха тарихамнай.

Колхозой ажалшад гектар бүриhөө 220 центнерhээ бага бэшэ хартаабха ургуулхаар шиидэ. Иигэжэ үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 1,5 дахин ехэ хартаабха ургуулжа абаха, гүрэндэ 1150 тонно хартаабха худалдаха байнабди.

К. Орловский,
Советскэ Союзай Герой,
Социалис Ажалай Герой,
Кировскэ үйлэдбэриин управлениин «Рассвет» колхозой түрүүлэгшэ.
Кировск (Могилевско область).

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД,

халаан бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргыт, эрхим шанар хангыт!

★ ★ ★

АГРОНОМУУДАЙ ХИНАЛТА hУЛА

Хабарай тарилгые хаhа саг соонь үнгэргэхэ гэжэ Баргажанай үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай механизаторнууд үсэд шангаар ажаллажа байна. hүүлэй мэдээгээр эндэ бүхыдөө 12 мянга гаран гектарта эртын ороохото ургамалнууд таригдаа.

Тиигэбэшье тарилгын ябаса үшөөл аали байна. Сагай орой болобошье hаа, ороохото ургамалнуудые тариха түсэб арайхан 29 процент дүүргэгдээ.

Хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой хиналтын комитедэй гэшүүд, мүн колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэhэн хиналтын бүлэгүүд, постнууд хабарай тарилгын шанарые саг үргэлжэ шалгажа байна. Тиихэдэнь элдэб дутагдалнууд, газар гүйхэнөөр хахалха, таарууулагдаагүй сеялкээр тариха баримтанууд али олон үзэгдэнэ.

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи тракторно-таряан ажалай бригадада (бригадир нүхэр Гармаев) газараа предплужниггүй плугаар тон гүйхэнөөр, миил 8—10 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалhан байба. Энээндэ трактористнууд Баланов, Бубеев, Раднаев, Омоноев гэгшэд зэмэтэй.

Энэ дутагдалые партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй гэшүүд элирүүлээд, байра дээрэнь хэмжээ абаа. Муугаар хахалhан газарыень түлөөhэгүйгөөр дахин хахалуулаа. Үйлэдбэриин управлениин зүгhөө колхозой главна агроном нүхэр Молоновто мүнгэн яла тохогдоо.

Иимэрхүү баримтанууд Хурамхаанай совхозой 4-дэхи тракторно-таряан ажалай бригадада (бригадир нүхэр Бадмаев) ушараа. Эндэ газараа гүйхэнөөр хахалхынгаа хажуугаар зарим плугайнь хойно борной гү, али каток шэрэгдэдэггүй байшоо. Совхозой главна агроном нүхэр Гомбоев эдэ бүгэдые мэдэжэ байбашье, хэмжээ абаагүй. Энээнэйнгээ түлөө нүхэр Гомбоев үйлэдбэриин управлениин зүгhөө зэмэ амасаа.

Зарим ажахынуудай главна инженернүүд хабарай тарилгые урагшатайгаар ябуулха хэрэгтэ анхаралаа мүнөөшье хүрэтэр хандуулнагүй.

Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна инженер нүхэр Баяндуев хабарай тарилгын халуун хаhада бригадануудтаа үсөөн ябана, сеялкэ, плугуудые зүбөөр тааруулха тушаа хэмжээ абанагүй. Энэ инженер апрелиин 29-hөө майн 5 хүрэтэр нэгэшье бригадада ошоогүй байhан байба. Имагтал инженер-механигай ажалдаа хайша хэрэгээр хандаhан дээрэhээ тарилгын шахардуу сагта хоёр «ДТ-54» трактор нилээд олон үдэр заhабарилгада хэбтээ.

Мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо тон муугаар хахалагдаhан хорёод гектар намарай паар дээрэ тарилга хэжэрхиhэн байба. Энээниие колхозой агроном нүхэр Гармаев хараhан байбашье, хэмжээ абаагүй. Энэ ушарые колхозой партийно-гүрэнэй хиналтын бүлэгэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, голодоhо гаргагшад шангаар хэhээгдээ.

Ч. Дандаров,
Баргажанай үйлэдбэриин управлениин партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

★ ★

ХЭЛЭhЭНДЭЭ ХҮРЭХЭЛ

Хайша хайшаа хэдэн модоной газарта үргэлжэ харалан байгша нэлэнхы таряалангай нэгэ захаар «Беларусь» трактор ухаа тооhо бурьюулан табилуулна.

Энэмнай — Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүү кукурузашан Калистрат Устинов. Тарихаhаа урид газарайнгаа хүрьhые хүндэ катогоор нягтаруулан даруулжа ябана гээшэ. Механизаторай машинаяа байлгажа, ойро зуура тамхилха hамбаандань, хэдэн үгэ хөөрэлдэбэбди.

—Иигээд удахагүй алтан шара үрэhэеэ тарижа эхилхэмнай. Мүнөө бүхы газараа hайрамай уhаар нэгэ дахин hайса уhалаад, борнойлжо дүүргэhэн хойноо, хүрьhыень нягтаруулан даруулжа байнабди,—гэжэ Калистрат Иосифович хөөрэнэ.

Байгша ондо энэ звеногойхид 200 гектарта квадрат гаргажа, богонихон болзорто, hайн шанартайгаар кукуруза тарьяад, га бүриhөөнь 700—800 центнерhээ доошо бэшэ ногоон эшэ набша ургуулхаар шиидэнхэй. Нёдондо сагай уларилай hайн бэшэ байбашье, үнэн зүрхэнhөө оролдожо, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлhэнэй ашаар бүхы газарайнгаа га бүриhөө 600 центнер ногоон эшэ набша хуряаhан байна.

—Энэ жэлдэ газараа бүри hайнаар үтэгжүүлжэ, үндэр баян ургаса абаха зорилготойбди. Таряалангай га бүридэ дунда зэргээр 25 тонно хүрэтэр наг шэбхэ гаргагдаа. Хужартай газартань шэбхэ бүришье ехээр зөөгдөө. Тиигээд ургасадаа нэмэлтэ тэжээл болгон аммиагай селитрэ, суперфосфат нёдондонойхиhоо 2 дахин ехээр оруулхабди. Кукурузын эшэ набшын гараадүйдэ, мүн гараhан хойнонь 2—3 дахин борнойлоод, зурууд хоорондохиень тон оролдосотойгоор элдүүрилхэбди,—гэнэ нүхэр Устинов.

—Манай эрхим кукурузашан Калистрат Иосифович хэлэhэндээ заабол хүрэхэ, энээндэнь ямаршье ажаг hэжэг байхагүй. Бидэ үнэн зүрхэнhөө найдадаг гээшэбди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Чимит Митыпов мэдүүлбэ.

Б. Цыренжапов,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин парткомой пропагандист.

Баян талын амисхал

Зэдын үнгэлиг хүрьhэтэ үргэн сэлюун талаар трактор агтын таршаганаан үдэр hүниие таhалгарягүй зэдэлнэ. Дурбэ найман тээшэнь хормойгоо hэхэhэн Шүлэг үндэрэй баруун урдахи талмай дээгүүр хүйдаhан hалхинай мушхарhандал бөөгнэрhэн хүрин тооhон эбхэрhээр наашаа ерэбэ. Дутэлэн гэхэдээ хойно хойноhоо hубарил-

даhан дурбэн агрегат жэрышэбэ **(3-дахи зураг).**

— Добтолго!

Ёhотойл добтолго.

— Мүнөөдэрнай илалтын үдэр.

— Нээрээ тиимэ ха юм.

— Эдэнэрнайш энэ полидо добтолhон добтолгоёо мүнөөдэр дүүргэжэ, баhал илалта туйлахань, — гээд, колхозой түрүүлэгшэ Михаил Поликарпович хөөрэнэ.

Хурдан хүлэгүүдэй жолоо бариhан бата гарта баатар механизаторнууд ороохото ургамалнуудай эртын тарилта дүүргэхэ ойртуулhандаа баяртай. Тэрэ үдэр мянгаад гектарта шэниисэ. наяад гектарта горох тарижархёод байгаа hэн.

— Үшөөл табан хоногой тала үлөө, — гээд, механизаторнуудай нэгэн мэдүүлнэ. Бригадын механизаторнууд үдэр ерэхэ тума ажалайнгаа эршэ улам шангадхан, үдэр халаан бүхэнэйнгөө даалгабари хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Үнгэрhэн табан хоногой даалгабари 130 процент дүүргэhэн. Олохон энэ хурдабшалалаа заашье hуладханrүй, бүри эршэмтэйгээр ажаллана. «МТЗ-5» тракторай агрегадта хүдэлжэ байгшад трактористнар Георгий Александрович Синюшкинэй агрегат үдэр бүхэнэйнгөө даалгабари 140, Петр Афанасьевич Вершининэй агрегат 150 процент дүүргэнэд. Тэрэшэлэн «ДТ-54» трактор жолоодогшод Михаил Анастасьевич Шишмарев. Николай Корнеевич Кожевников гэгшэд халаан бүриингөө даалгабари 160 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Тракторист Виктор Бобков, сеялкэшэн Николай Дунаев гэгшэдэй агрегат мүн лэ түрүү зэргэдэ ябана. **(1-дэхи зураг).**

Арбан зургаан жэл соо тракторна бригадые толгойлжо ябаhан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи бригадын бригадир Василий Павлович Каленов нютаг голдоо суутай болоhон механизатор. Тэрэнэй бригада полевой хүдэлмэринүүдые жэл бүхэндэ амжалтатайгаар дүүргэдэг. Мүнөөшье бригадынь хүдэлмэридэ энэ гэжэ зааха дутуу олохогүйт. Хэhэн хүдэлмэриинь шанар hайн гэhэн сэгнэлтэтэй. Тарилгаяа гансал хэрээhэлүүлэн, гү, али нарин зурууртайгаар үргэлжэлүүлнэ.

Энэ бригадада олон жэлдэ хүдэлдэг дүй дүршэлтэй болоhон механизаторнууд захаhаа абаhаар бии. Тэдэнэй нэгэниинь Владимир Костылев юм. **(2-дохи зураг).**

Бригадын дааhан поли дээрэ гансахан «МТЗ-5» трактор бэшэ, мүн «ДТ-54» тракторнуудаар бүридүүлэгдэhэн агрегадуул ажаллана. Мүнөө жэл колхозой комбайнернууд тарилтын хүдэлмэридэ анха түрүүшынхеэ хабаадалсана. Бригада тарилга хэхэ газараа даажа абаhан туладаа тэндэхи трактористнар. комбайнернууд хэhэн хүдэлмэриингөө түлөө хамтаараа харюусаха болоно. Гадна комбайнернууд тарилга хэлсэжэ, газараа hайса мэдэхэ болоhон

дээрэhээ хуряалга хэхэдээ hаадгүйгөөр ажаллаха ха юм.

Суута механизатор Василий Павлович Каленовой бригадын хэhэн хүдэлмэриин үрэ дүн табан хоног бүхэндэ согсологдожо, ямар агрегат 100 гектарта тарилга хэнэб, тэрээндэ үгтэхэ мүнгэн шан тогтоогдонхой. Гадна механизаторнууд үдэр бүхэндэ хэhэн хүдэлмэриингөө дүн hайса мэдэнэ.

— Бригадын механизаторнууд нэгэ газарта бүлэг болон олоороо хүдэлдэг болоо. Тэдэнэрэй ажалай бүтээсэ дээшэлбэ,—гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин хөөрэнэ.

Н. ЦЫБЕНОВ,
Ф. Сорокиной фото.

Н. С. Хрущев Москвагай шэнэ барилгануудые хараба

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Москвагаар ябажа, шэнэ барилгануудые хараба.

Иигэжэ Н. С. Хрущев Москвагаар гурбан час тухай ябаhан байна. КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, КПСС-эй ЦК-гай барилгын таhагые даагша В. П. Абызов, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшын орлогшо, Москва городой главна архитектор М. В. Посохин гэгшэд Н. С. Хрущевые удэшэбэ.

Совет Улаан Хэрээhэнэй V съезд нээгдээ

МОСКВА, майн 13. (ТАСС). СССР-эй Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй Бүхэсоюзна V съезд мүнөөдэр Союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдээ. 2 мянга гаран делегадууд, мүн Болгариhаа, Венгриhээ, ГДР-hээ, Монголhоо, Польшоhоо, Румыниhаа, Чехословакиhаа ерэhэн айлшад съездын хүдэлмэридэ хабаадана. Советскэ Союзай Коммунис партин Центральна Комитедэй съездые амаршалhан амаршалгые КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. Н. Титов уншаба. Хүн зон энэ амаршалгыень нэрьемэ альга ташалгаар угтаhан байна.

СССР-эй Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй Союзай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ профессор Г. А. Митерев 1959—1962 онуудай үедэ ямар ажалай бэелүүлэгдэhэн тухай элидхэбэ.

СССР-эй Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй Бүхэсоюзна V съездэ

Манай ороной Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй Бүхэсоюзна V съездын делегадуудые, эдэ бүлгэмүүдэй бүхы гэшүүдые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет амаршална.

Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын совет организацинуудта 50 гара миллион хүн зон нэгэдүүлэгдэнхэй. Эдэ организацинууд санитарно-элүүржүүлгын хэмжээ ябуулганuудые бэелүүлхэдэ, хүн зоной дунда медицинскэ, ариг сэбэрэй эрдэм дэлгэрүүлхэдэ элүүрые сахиха органуудта эдэбхитэйгээр туhална.

Совет Улаан Хэрээhэн эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг. Уласхоорондын организацинуудай хүдэлмэридэ хабаадалсадаг, олон оронуудай Улаан Хэрээhэнэй национальна бүлгэмүүдтэй холбоо харилсаатай байдаг юм. Иигэжэ совет Улаан Хэрээhэн арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсохо, хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhа нэмэриеэ оруулна.

Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй гэшүүд медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэй бүри нягта холбоотойгоор ажаллажа, hайн hайхан зорилготой хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые туйлаха бэзэ гээд найдаhанаа КПСС-эй Центральна Комитет мэдүүлнэ.

Советскэ Союзай Коммунис Партиин Центральна Комитет.

ФИДЕЛЬ КАСТРО АЙЛШАЛЬhААР

БРАТСК, майн 13. (ТАСС). Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Рус, тэрээнтэй сугтаа ябаhан хүнүүд мүнөөдэр Братск ерэбэ. Братскын хүн зон ехэ дэбжэлтын, хани халуун оршон байдалда айлшадаа угтаа.

Кубаhаа ерэhэн айлшад Братска гидроэлектростанци ошожо хараба. Хэдэн арбаад мянган хүн зоной хабаадалгатай советско-кубинска хани барисаанай митинг болоо. Фидель Кастро тэндэ үгэ хэлэhэн байна.

Кубын айлшад, тэдэниие үдэшэжэ ябаhан хүнүүд мүнөөдэр Красноярск самолёдоор ошобо.

⁂

КРАСНОЯРСК, майн 13. (ТАСС). Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын премьер-министр Фидель Кастро, тэрээнтэй сугтаа ябаhан Кубын айлшад мүнөөдэр тусхай самоледоор Красноярск ерээ.

Партиин Красноярска промышленна крайкомой нэгэдэхи секретарь В. Ф. Гаврилов-Подольский. Красноярска хүдөөгэй крайгүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. Ф. Морозов, тэндэхи ажалшад айлшадаа аэродром дээрэ угтаба.

Фидель Кастро хизаарай, городской, партийна, совет эдэбхитэдтэй аэродром дээрэ хани халуунаар хөөрэлдөө.

Фидель Кастро, тэрэниие үдэшэжэ ябаhан хүнүүд Красноярскда ойр зуура байгаад, Свердловск оробо.

⁂

СВЕРДЛОВСК, майн 13. (ТАСС). Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро, тэрэниие үдэшэжэ ябаhан хүнүүд мүнөөдэр Свердловск ерээ.

Тэндэхи аэродром hайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Кубын арадай вождиие КПСС-эй Свердловско обкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд К. К. Николаев, А. В. Борисов болон ажалшадай олон түлөөлэгшэд угтаhан байна.

Ажалшадай депутадуудай Свердловско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. И. Муравьев Фидель Кастро хоёр амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Ойлгууламжын хүдэлмэри—онсо анхаралда

Коммунис обществын шэнэ хүнийе хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала уялга болоно. Энэ хэрэгые гол анхаралһаа зааханшье алдажа болохогүй. Манай управлениин олонхи парторганизацинууд хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар зарим тэды дүршэлтэй боложо байна. Байгалай совхозой II-дохи отделениин партийна организаци энэ хүдэлмэриие бүришье һайнаар эмхидхэдэг гээшэ. Тиимэһээ эндэхи коммунистнуудай ажал тухай хэды үгөөр хөөрэжэ үгэхэ хүсэл бии.

Эндэхи партийна организациин бюро хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ агитаторнуудые, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые, багшанарые шадамараар хабаадуулна. Тэдэнэрэй олонхинь агитаторнууд юм. Парторганизациин агитколлектив 33 хүнһөө бүридэнхэй. Тэдэнэр бүгэдөөрэн али нэгэн һалбари даадаг юм. Тэдэнтэй һарадаа 2-3 дахин семинар үнгэргэгдэдэг. Семинар бүхэн дээрэ хэжэ байһан хүдэлмэри тухайгаа 2-3 агитатор заабол тоосодог байна. Энээнэйнь һайн талань юуб гэхэдэ, партийна организациин даалгабариие хэр зэргэ дүүргэжэ байһанайнь хойноһоо нинтын шалгалта болохоһоо гадна, ойлгууламжын хүдэлмэриин дүй дүршэл, онол аргаяа. андалдан абалсаха һайн эрхэ байдал олгожо үгэнэ.

Агитаторнуудай хүдэлмэриин үрэ дүн үйлэдбэри дээрэ сэхэ харагдаха ёһотой, хэрбээ фермэ дээрэ ажал хэрэг муу ябаа һаань, агитатор гэмтэй, тэрэ али нэгэн асуудалые харааһаа алдаа гэжэ тоолодог байна.

Агитаторнуудай семинар дээрэ отделениин бүхы хүтэлбэрилэгшэд элидхэл, лекци, үгышье һаа, хөөрэлдөө хэжэ, ажахынгаа дүтын зорилгонуудые тайлбарилжа үгэдэг заншалтай юм. Отделениин библиотекэнүүдтэ «Агитаторай библиотечкэ» бии. Тэрээн соо агитаторто хэрэгтэй бүхы материалнууд суглуулагдаңхай.

Олонхи агитаторнууд хүн зоной хүндэтэй айлнад болонхой. Партбюрогой секретарь нүхэр Первушин һү һаалиин нэгэдэхи фермын ажалшадта долоон хоног бүхэндэ нэгэ дахин дотоодын болон гадаадын һонинуудые дуулгажа үгэдэг. Энэ фермэ дээрэ отделениин зоотехник Л. В. Турлай агитатораар томилогдонхой. Үбэлэй үедэ агитатор зоотехническэ һургуули эмхидхэжэ, һаалишадые түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулһан, ажалай эмхидхэл ба түлөөһыень гүримшуулһан байна. Мүн манай ороной түрүү хүнүүдэй ажал хүдэлмэри тухай олон очерк ба рассказуудые уншажа үгөө һэн. Мүн харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар эмхидхээ.

Хабарайшье тарилгые энэ партийна организаци һайнаар угтаа. Механизаторнуудай дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ тухай асуудал партийна бюро дээрэ хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээнүүд баталан абтагдаад, мүнөө бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Агрегат бүхэндэ агитатор томилогдоо, «Дайшалхы хуудаһан», бюллетеньнүүд гаргагдана. Полевой станууд, вагончигууд плакадууд, лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй, ажалай дүнгэй самбар үлгэгдөө.

Бүхы отделениин, мүн хүдэлмэришэн бүхэнэй социалис уялганууд хүнүүдэй хүдэлжэ байһан газарта, отделениин клубта гоё һайханаар бэшэгдээд хадагдаңхай. Механизаторнуудай, һаалишадай ажалай нэгэ үдэрэй, арбан хоногой, һарын дүнгүүд гаргагдаад, тусхай зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Энээнһээ гадна, харуулан ойлгуулха агитациин ашаар, агитаторнуудаар, ханын газетэ болон «Дайшалхы хуудаһануудаар» дамжуулан хүдэлмэришэн бүхэндэ хүргэгдэдэг гээшэ. Һү һаалиин фермэ дээрэ «Мүнөөдэр хэн түрүүлээб?», «Мүнөөдэр хэн гээгдээб?» гэһэн самбар бии.

Ойлгууламжын эдэ бүхы ажал хүдэлмэриин үрэ дүн үйлэдбэри дээрэ тобойсо гарадаг. Энэ отделени 1963 оной түрүүшын кварталай һү һааха түсэбые үлүүлэн дүүргэв. Мүн түрүү хүнүүдэй тоо улам олошорно. Энэ хугасаанай туршада шэнэ хүнүүд түрүүшүүлэй зэргэдэ ороо гэбэл: үнеэн бүриһөө 500—600 гаран литр һү һааһан һаалишад П. И. Елизова, М. Н. Дорохова, А. Д. Ананина, Т. А. Емельянова гэгшэд мүн болоно.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ нинтын организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадана. Отделениин комсомолшууд түлеэ бэлэдхэхэ, наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха талаар воскресинигүүдые эмхидхэжэ, олоһон мүнгөөрөө радиоло худалдажа абаад клубтаа бэлэглээ, клу байнгаа газаагуур модо һуулгаа, спортивна городогой барилгые эхилээ. Уран һайханай самодеятельностиин хүдэлмэридэ, нинтэ-политическэ хүдэлмэридэ олон комсомолшууд хабаадана. Мүн профсоюзай нютагай комитедэй зүгһөө мүрысөө эмхидхэхэ, үйлэдбэриин зүблөө хэхэ, комиссинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар нилээдгүй ажал хэгдээ.

Елань гэжэ тосхондо 65 хүнһөө (тэрэнэйнь 27-нь коммунистнууд юм) бүридэһэн дружина хүдэлнэ. Һүни бүри 3 хүн тосхон соогоо дежурладаг. Энээнэй ашаар урдань ушардаг элдэб олон аягүй аашанууд эрид үсөөрөө.

Партийна организаци хүн бүхэндэ нүлөөгөө үзүүлжэ байхые оролдоно.

КПСС-эй ЦК-гай болохоёо байгаа Пленумые угтуулан, дурсагдагша оделениин коммунистнууд нинтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүхы талаарнь һайжаруулхые хүсэнэ. Илангаяа тарилга дээрэ хүдэлжэ байһан ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэриие шангадхажа эхилээ.

Хэды тиимэ байгаашье һаань, партийна организациин хүдэлмэридэ элдэб янзын бэрхэшээлнүүд, дутагдалнууд үшөөл үзэгдэһөөр. Тиимэһээ эндэхи бүхы коммунистнууд эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула ехээр оролдожо байһаниинь һайшаалтай. Үйлэдбэреэ улам хүгжөөхэ, хүн зоноо коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хабаатай бүхы асуудалнууд партийна организациин гол анхаралда саашадаашье байхань дамжаггүй. Энээниие мүнөө ЦК-гай Пленумдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Н. Шелковников,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин парткомой секретариин орлогшо.

Хабаровскын хизаарай Дежневский совхоз жэжэхэн хэдэн колхозуудые н... бан жэлэй урда байгуулагдаһан залуухан ажахы болоно. Совхозойнгоо ажахые ш... һайнаар зохёон байгуулха хэрэгые партийна организацинь эдэбхитэйгээр толгойлон ... кын асуудалда анхаралаа ехэтэ хандуулан, тарилгын талмайе ашаг ехэтэйтээр хэрэг... кукуруза тариха механизированнэ звенонуудые байгуулан, коммунист, комсомо... дуулаа. Эдэ бүгэдын ашаар тус совхоз үнгэрэгшэ жэл һайн ургаса хуряажа, гүр... центнер соя худалдаһан юм. Һү, овощ абалгаяа хоёр дахин, хартаабха—арба дах... даа. Мүнөө үедэ энэ совхозой поли дээрэ хабарай тарилга түлэг дундаа ябуулагд...
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой парткомой секретарь Н. С. Ванькин (зүүн гарһаа) мүрысө... нэгэдэхи механизированнэ отрядай начальник Н. П. Крутенких гэгшэдэ илагшад... жа байна.
ТАСС-ай...

Колхоз, совхозуудай сабшалан дээ...

ЭРХИМ ЛУГО...

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Путь Ленина» колхозой гэшүүд һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө түрүүшын кварталда 101 процент дүүргэжэ, управлениин парткомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Энэмнай ажалай ехэхэн амжалта болоно. Гэхэ зуура колхозой һаалишад туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, саашадаа бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ, хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 25-да дүүргэхээр шиидэнхэй.

Һаалишадай мүнөө жэлэй эхиндэ хэһэн ажал хадаа уялгадаа үнэн сэхээр хандаһанай, оролдолгын аша үрэ гээшэ. Үбһэ тэжээлээ тэдэнэр тусхай тогтоогдомол рационой ёһоор хэрэглэжэ шадаа.

Үбһэ тэжээл малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эгээн шухала удха шанартай. Тиимэһээ малшадай амжалтада луговод Александр Ивановичи Кобылкинай хубита оролсоно ха юм.

...Үбһэ хуряалгын халуун хаһа дүүрээд байһан үе һэн. Нэгэтэ колхозой контородо Александр Иванович орожо ерэбэ. Артелиин түрүүлэгшэ Георгий Иннокентьевич Иванов энеэбхилһээр һууриһаа боложо, колхознигой гарые шангаар адхаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Һайн даа, Александр Иванович! Правлениин зүгһөө танда баяр хүргэнэб. Танай уһалһан 64 гектар сабшалангай га бүриһөө 42 центнер эрхим шанартай үбһэ хуряабабди. Иигэжэ тамнай гансааран колхоздоо 2688 центнер үбһэ ургуулбат...

Энэ ушар үнгэрэгшэ жэлдэ болоо бэлэй.

Мүнөө баян дүй дүршэлтэй болоһон колхозой суута луговод өөрынгөө ажал хүдэлмэриие үнинэй хэжэ захалаңхай.

Энэ жэлдэ нүхэр Кобылкин уһалууриингаа гол ханаабай эрьеэр хэдэн олон газарта (заримдаа 50—60 метр) нүхэнүүдые малтаа. Тэдээн соо наг шэбхэ адхаад, нүхэнһөө һубаг татажа, сабшалан руу залана. Мүн эндэ минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэдэг.

Түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ луговод А. И. Кобылкин 70 гектар сабшалангай талмай даажа... шын уһалуур... талмайнь хоё... уһалагдаха ю...

— Мүнөө ж... хозой урда ех... табяатай,—гэ... Иванович хөө... рүүн малай то... ашаг шэмыень... хараалагдана. ... луговодууд м... жээл бэлэдхэ... хо ёһотойбди. ... гектар бүриин ... ургуулха зори... бэелүүлжэ ша...

Нүхэр Коб... гооной баян ... иигэжэ тэмсэ...

Сабшалан уһалаг...

МУХАР-ШЭБЭР. Суулгын совхозой хоёрдохи фермын луговод Гомбо Дамбаевай даадаг звеногой гэшүүд жэл бүри үбһэ ногооной баян ургаса абадаг. Нёдондо тэдэнэр 100 гектар сабшалангай га бүриһөө 15—20 центнер, зарим участогуудһаа 30-аад центнер хүрэтэр үбһэ хуряажа абаһан байна. Мүнөө жэлдэ эндэхи луговодууд үбһэ ногооной баян ург... тынгээ малые... үбһэ тэжээлэ... хэзээ хэзээнэ... ритгойгоор ... хай. Луговод... баев, Булат ... Бадмацыреноо... нов гэгшэд 8... лангай газар... гээ.

„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээ...

Манай газетын февралиин 15-най номерто Загарайн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой наһажаал гэшүүн Цыдып-Доржи Аюшеевэй ажаглалта **«Яахадаа бидэнэр ядаршообибди»** гэһэн гаршагтайгаар толилогдоо һэн. Колхозой түрүүлэгшэ К. А. Забановай ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг тухайнь тэндэ бэшэгдэһэн байгаа.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо нүхэр В. Н. Брянскиин мэ... дээсэһэнэй ёһо... сын нэрэмжэ... тын суглаан ... рэнэй шиидхэ... банов түрүүл... сүлөөлэгдөө. ... түрүүлэгшээр ... чинов һунгагд...

Нарай мал зүбөөр түлжүүлхэ дүй дүршэлтэй танилсагты

ТУГАЛ ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛХЭ ҮШӨӨ НЭГЭ АРГА

* БАРГАЖАНАЙ СОВХОЗ НЭГЭ ҮНЕЭНДЭ ЖЭЛДЭЭ 8—10 ТУГАЛ ЗАЯДАЖА ТҮЛЖҮҮЛНЭ.
* ЭНДЭ НАРАЙ МАЛАЙ ГАРЗАЛХА УШАР ҮЗЭГДЭНЭГҮЙ.
* ШЭНЭ АРГААР ТҮЛЖҮҮЛЭГДЭҺЭН ТУГАЛ 5-6 ҺАРАТАЙДАА 150—200 КИЛОГРАММ ТАТАНА.

Долоо-найман жэлэй саада гээ ажахынуудта үнеэдые гол түлэб тугалаарнь эбэлгүүлжэ һаадаг байгаа гээшэ. Тэрэ үеэр тугалай нарайда эхэһээнь һалгаагаад, бүхы үнеэдые хайдагаар һаадаг болохо гээ һаа, олонхи зон гайхалсаха һэн.

— Үгы, үнеэднай яагаад тугалгүйгөөр һаалгаха юм? Тэдэмнай хуу шэргэшэхэгүй юм аал?—гэлдэхэшье хүнүүд бии байгаа.

Теэд үнеэдээ тугалгүйгөөр һаадаг боложо, олонхи колхоз, совхозууд һү һааляа эрид дээшэлүүлээ. Мүнөө үнеэн бүриһөө 2500—3000 килограмм һү һааханъ ямаршье гайхалгүй болоо ха юм.

Энээгээр юу хэлэхээ һанаабши гэхэдэ, шэнэ юумэ бүхэн гансата ойшоогдожо, дэлгэршэдэггүй бшуу. Жэшээнь, ороной зарим түрүү областьнуудай жэшээгээр тугалнуудые үнеэдтэ олоор заядажа түлжүүлхэ тон һонирхолтой дүй дүршэл республикын ажахынуудта үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй.

—Баһа урдынхидаал тугалнуудаа эхэдэнь табижа үгөөд байдаг болохомнай гээшэ гү? Хаанаһаа һү абажа гүрэндөө худалдахабибди,—гэхэ мэтээр хэлсэдэг хүнүүд бии.

Теэд энэмнай үнэндөө огто тиимэ бэшэ ха юм. Энэ аргые зүбөөр, бодомжотой шадамараар хэрэглэбэл, алишье талааран ашагтай. Тугалнууд тобир һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ, тэдэнэй харууһа, тэжээлэй гаргашань һураггүй хямдаржа үгэнэ.

Тугалнуудые үнеэдтэ заядажа түлжүүлхэ дүй дүршэлые Баргажанай совхозойхидой хайшан гээд нэбтэрүүлжэ байһан тухай тобшохоноор хөөрэе.

— Бидэ нарай тугалай горитойхон болоторнь үнеэдтэ заядажа түлжүүлдэг ажахынуудай дүй дүршэл тухай үнинэй дууладаг һэмди. Теэд энээниие өөһэдтөө үшөөл хэрэглэжэ шадаагүй байгаабди,—гэжэ эндэхи фермые даагша Иван Терентьев хэлэнэ.

ЭНЭ АРГАНЬ ЮУГЭЭРЭЭ ҺАЙН БЭ?

Тиигэһээр байтар, 1961 оной хабар совхозой фермэнүүдэй үхэр мал үбһэ тэжээлээр дуталдаад, илангаяа тугалнууд хооһодожо, зариманиинь гарзалжа эхилээ һэн. Хайшан гэхэ, яаха гээшэб гэлдэһээр байтараа, хүтэлбэрилэгшэд, малшад һайса зүбшэжэ үзөөд, тэдэнээ хооһоор тураажа гарзалууланхаар үнеэдтэ табижа үгэхэ гэлсэбэ. Түрүүшээр дундуур һүтэй, номгоншог хэдэн үнеэдые һүрэгһөө илгаад, тус бүридэнь 2-3 тугал заядаа. Тиигэжэ эгээн түрүүн тугалнуудые үнеэдтэ заядажа түлжүүлхэ шэнэ арга хэрэглэгдэдэг болоо һэн.

—Энээнэй ашаар тугалнай гарзалхаяа огто болёод, түргөөр тэбээржэ, томо боложо эхилээл. Нёдондо манай фермынхид 30 үнеэдтэ жэл соо 226 тугал заядажа түлжүүлээ, —гэжэ нүхэр Терентьев хөөрэнэ.

Байгша ондо энэ фермын 33 үнеэдтэ хамта 180 тугал заядагдан түлжүүлэгдэжэ байнхай. Тэдэнэй 75-ниинь тэжээдэг эхэһээ һалгаагдаад, мүнөө бүдүүн хоол—һайн шанартай үбһэ тэжээл дээрэ байлгагдана. Эдэ үнеэд, тугалнуудые оройдоол 4 хүн харууһалаад, эдеэлүүлээд байдаг. Хэрбээ тэдэниие гараар тэжээхэ болоо һаа, эды олон малые миил дүрбэн хүн эдеэлүүлжэ, харууһалжа урдань орохогүй бэлэй. 33 үнеэдые һааха, һүень тугалда нэгэ нэгээр барижа үгжэхэ ёһотой болохо ха юм. Харин мүнөө энэ аргын ашаар тугалнуудые гараар тэжээжэ, үлүү ажал хэхээ болёо. Нарай малшье эрхим шанартай һү ууна. Тиигэһэнэй ашаар фермэдэ тугалнуудай үбшэлхэ, гарзалха ушар һүүлэй 2 жэлэй туршада оройдоо үзэгдөөгүй.

ТЭРЭНИИЕ ХАЙШАН ГЭЭД ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭБ?

Нарай мал түлжүүлхэ энэ түрүү аргые хайшан гээд хэрэглэнэ гээшэб? Энээн тушаа тугалшад Александра Колмакова, Надежда Бокова гэгшэд иигэжэ хөөрэнэ:

—Һая гараһан тугалые түрүүшын 7—10 үдэр соо амяарынь (тусхай таһалгада) байлгажа, эхынь ууараг эдюулэгдэнэ. Тэрэнэй һүүлдэ бүлэг бүлэгөөрнь хамталаад, тэжээхэ үнеэдтэнь хүхүүлжэ һургадагбди. Һүнэйнь гарасые хараадуулжа, нэгэ үнеэндэ 2-һоо 4 хүрэтэр тугал заядагдадаг юм. Түрүүшээр, дүршэл шадабаригүй байхадамнай, зарим дошхон үнеэд ондоо тугал абажа үгэнгүй зобоогшо һэн. Заримыень хабидажа, уяжа, тэжээл эдюулэн мэхэлжэ байгаадшье тугалдань хүхүүлжэ һургаабди. Нэгэ эхэдэ нараар, бэеэршье адлирхуу тугалнуудые заядахада һайн. Бэе бэеэ түлхихэ, түрихэгүй бшуу. Үбэлдөө, хабартаа үнеэдые байра соонь оруулжа, үдэрэй 3 дахин хүхүүлдэгбди. Харин зунадаа уужам хуһамаг соо газаа байлгагдана. Хүхөөр тугалда обёосой талха, һайхан үбһэ багаһаань эдюулжэ һургагдана.

— Олонхи тугал 10 минута соо хүхэжэ садаад гарадаг юм. Зарим долонгир хомхойнуудынь бүришье түргэн хүхэжэрхёод, зэргэлжэ байһан ондоо үнеэнэй хүхэндэ аһахаяа һанадаг. Нэгэ зарим һулашаг, удаан тугалые бэшэнһээнь үлэ мэдэг урид табихада өөрэгүй юм. Иигэжэл тэдэнээ хүхүүлхэ багтаа тон нарийнаар хаража, тугал бүхэниие садхааха гэжэ оролдогдоно. Үдэрэй 5-6 литр һү гарадаг үнеэндэ 3-4 тугал табихада болохо, — гэжэ А. Колмакова хэлэнэ.

Тугалнуудаа 2,5—3 һара тухай хүхүүлээд, һалгаажа, боро тэжээлдэ оруулдаг. Харин тэдэ үнеэдтэнь һая гараһан, 7—10 хоногтой ондоо нарай түлнүүдые асаржа табидаг. Тиигэжэ нэгэ үнеэн шэргэтэрээ (жэл соо), һубарюулжа байгаад, 8—10 тугал тэжээнэ. Тэрэнэйнь һүүлдэ үнеэдые абаһаар шэргээжэрхингүй, үшөө нэгэ хэды соо һаадаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 7-8 түл хүхүүлжэ тэжээһэн зарим үнеэдэй шэргэтэрнь үшөө 300—350 литр һүн һаагдаа һэн. Тиихэдээ энэ фермэдэ хүгшэн, һү багатай, муу үнеэдые суглуулдаггүй, харин дундуур һүтэй, бэеэр сула мал байлгана.

—Харыт даа. Үнеэдтэ заядажа түлжүүлдэг тугалнуднай эдэ байна. Тээ тэдэнь һүн эдеэнһээ гаража, бүдүүн, шэмэтэ тэжээлдэ байлгагдадаг болоһон түлнүүд гээшэ,—гэжэ фермынхид таһалганууд соо байһан тугалнуудаа харуулна.

Эндэнь үрзэгэр муу, шэшэһэ шабааһандаа зуураһан нэгэшье тугал харагдабагүй. Булта тобир, суланууд. Бүри эртын тугал бүхэли буруугай тухай болошонхой.

— Мүнөө 5-6 һаратай тугалнууд тус бүридөө 150—200 килограмм татана. Жэлтэйдээ эдэш 300 килограмм сохом болохо ааб даа,—гэжэ тугалшад омогорхон хөөрэлдэнэ.

Энэ түрүү аргые саашадаа улам һайнаар хэрэглэн, фермэдээ оройдоол 4 хүн хүдэлөөд, жэл бүри 450—500 тугал үнеэдтэ заядажа, гаргаша багатайгаар түлжүүлхэ дүүрэн аргатай байһан тухайгаа эндэхид батаар мэдүүлнэ.

М. Намжилов.

Мэргэжэлтэд дурадхана

Тараалангай ургаса дээшэлүүлх...

ГАЗАРАА ЯАЖА ҺАЙНААР ҮТЭГЖҮҮЛ...

«...Үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүйгөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие үндэр хэмжээндэ хүргэжэ шадагдахагүй» гэжэ Н. С. Хрущев РСФСР-эй колхоз болон совхозуудай үйлэдбэриин управлениинүүдэй начальнигуудай, парткомуудай секретарьнарай зүблөөн дээрэ хэлээ һэн.

Тараалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр, зүбөөр гаргажа шадабал, ороохо тарянай болон бусад ургамалнуудай баян ургасын абтахань элитэ.

Тиигэбэшье республикын олохон колхоз, совхозуудта наг шэбхэ, мүн минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр хадагалагдажа, һайнаар хэрэглэгдэжэшье шадагданагүй. Энээнһээ боложо, үтэгжүүлгын шанар эрид муудана, газарай хүрьһэндэ мүртэй тэжээл үгтэнэгүй ха юм. Жэшээнь, ажахынууд гол түлэб наг шэбхээ тараалан дээрээ гаргаад тараһан хойноо хахалдаг. Харин минеральна үтэгжүүлгэ ехэнхидээ газарай хүрьһэн дээгүүр сасагдана. Үнэндөө минеральна үтэгжүүлгые иигэжэ хабар хуурай хүрьһэн дээгүүр сасахада, ургасын гарасада өөдтэй туһа үгэдэггүй. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ үрэһэн хүрьһэн соо задаран үндэһэлжэ, эшынь өөдөө ургажа байхада, үтэгжүүлгэнь ямаршье туһагүй, нара һалхинда шанараа гээжэ, газар дээрээ хэбтэнэ бшуу. Тэрэшэлэн наг шэбхые хабар тараалан дээрэ гаргаад хахалжа тарихада, баһал ургасадаа мүртэй нүлөө үзүүлнэгүй.

Тиигэжэ колхоз, совхозуудай тарянай газар дээрэ шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, тэрэниие тарааха хүдэлмэридэ нилээд ехэ ажал хэгдэбэшье, мүнгэ зөөри гаргашалагдабашье, тэрэнһээнь биратай үрэ гаранагүй.

ХОЛИМОЛ ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ХЭРЭГЛЭДЭГ БОЛОЁ

Манай һанахада, академик Т. Д. Лысенкын тодоруулһан жэшээгээр наг шэбхэ минеральна үтэгжүүлгэтэй суглань гү, али торф шэбхэ хоёрые холёод, үгышье һаа, хуушан аргал шэбхэ һайн үрэжэлтэй шоройдо холижо компост хээд, газараа үтэгжүүлдэг болохо ёһотойбди. Илангаяа манай эндэхи наг шэбхээр дутадаг ажахынуудта тэрэниие шоройтой холёод компост хэжэ, таряалангаа үтэгжүүлдэг болобол тон таарамжатай байна. Юуб гэхэдэ, энээниие тараалан гү, али сабшалан дээрэ бэлдээд хэхэдэ үлүү гаргаша гарахагүй ушартай.

Шэбхэ шорой хоёрые холижо, тусхай компост бэлдэхын тула юу хэхэ ёһотойб? Түрүүн үтэгжүүлхэ тараалангайнгаа нэгэ захада багахан, 50 соотоһоо ехэ бэшэ газар шэлэжэ олоод, тэрэнээ хабар 12—13 сантиметр гүнзэгыдэ хахалха шухала. Тиигээд хабарай һүүл багаар тэндэ 200—300 тонно наг шэбхэ, 2-3 тонно суперфосфат гаргажа тарааад, дээгүүрнь дахин 15 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалжа, газарай хүрьһэ шоройтойнь худхаха. Һүүлдэнь 7—10 хоноод, тэрэ газараа культиватораар гү, али түхэреэн сан борнойгоор элдүүрилхэ. Тэрэнэйнгээ удаа 10 хоноод 4-5 дахин борнойлхо, культиваци хэхэ ёһотой. Тиигэһэнэй ашаар тэндэ үтэгжүүлгэ шорой хоёр холигдожо, тусгаар һайн хүрьһэн бии болохо. Хура бороогой ороһоной һүүлдэ тэрэ газарые борнойлжо, дээгүүрхи хальһыень үгы хэхэ байна. 40—50 хоноод, энэ бүхы худхарһан шэбхэ, шоройе бульдозероор гү, али тусхай удхууртай трактораар түлхюулжэ обоолхо хэрэгтэй. Баһал иимэрхүүгээр адууһа малай байра шадар тиимэ үтэгжүүлгэ бэлдэхэдэ өөрэгүй.

ШЭНГЭРҮҮЛҺЭН ШЭБХЭ УРГАСАДА ТУҺАТАЙ

Газараа намар хахалхынгаа урда, үгышье һаа хабар хахалхадаа, иигэжэ бэлэн болоһон тусхай үтэгжүүлгые хүрьһэндэ оруулха ушартай. Заримандаа тарилгын урда лущени хэхэдээшье, тэрэ үтэгжүүлгэеэ гектар бүриин 12—20 тонно хүрэтэр газарайнь хүрьһэнэй шанарые харалсажа, оруулхада болохо.

Урданда, нёдондошье манай Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид кукуруза тариха гэжэ хараалагдаһан бороотор, бага зэргэ шабарлиг хүрьһэтэй газарта гектарай 30 тонно холимол үтэгжүүлгэ (10 тонно наг шэбхэ, мүн 4 тонно шэбхэдэнь 175 килограмм аммиагай селитрэ, 335 килограмм суперфосфат холиһон) гаргажа тараагаад, хүрьһэндэнь шэнгээгээ.

Майн 29—30-да тэндээ кукуруза квадратно-гнездовой аргаар, нүхэн бүридэ 5-6 үрэһэ хэжэ тарея юм. Тиигэжэ үтэгжүүлһэн газарта тариһан кукуруза тусхай үтэгжүүлгэ гаргаагүйнхиһөө 1,3—1,6 дахин түргөөр ургаа. Һүүлэй һүүлдэ эшэ набшаньшье һураггүй үндэр байгаа.

Республикын түрүү кукурузашад Р. Д. Гонсорунов, Д. Ж. Жанаев, Н. М. Кондратюков болон бусад кукурузын газарай гектар бүридэ 20—30 тонно холимол үтэгжүүлгэ гаргажа, үндэр ... на.

Хаягтын су... Н. И. Дампилов ... шэбхэ уһанда ш... да нэмэлтэ тэж... Тэдэнэр газараа ... гаа хажууда ех... таад, досоонь ... жа, дээрэһээнь ... тухай байгаад, ... тэжэ шэнгэрнэ. ... тэрэ траншей, ... байнгаа уһа х... Наг шэбхэтэй х... тараалан дээрэ б... газар уһална, ...

Кукурузын ... неральна үтэг... жээл зүбөөр ор... ха шанартай. ... станциинхид х... каляар дута... тариһан куку... килограмм а... килограмм к... лограмм супе... рынь, мүн с... нэмэлтэ тэжэ... нэйнь ургаса ... лаагүй газар... дээшэлһэн бай...

Наг шэбхэ, ... жүүлгэ бодо... мараар хэрэгл... гай ургаса э... ажал һайнаа... бшуу.

Буряа... туршалгын ... научна ...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи хуудаһан.
1963 оной майн 15.

...Й ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЭДЭ

...адын хэрэгүүдэй Москвадэ байдаг ...обританиин по... энэ оной майн ...е эльгээгээ.

...майн 7-hоо 11 бо...родто нээмэл сүүд ...А-гай посольство... ното соо заагда...үедэ СССР-эй эр... Пеньковский. Вели...тан Г. Винн гэг... СССР-эй Верховно ...оллеги хараба. ...скэ Союзда эсэр...ул хэhэнэй түлөө ...алгада хабаадуу... Мүн СССР-эй ... сэрэгэй коллеги ...а хээ. Американ ...уудhаа СССР-тэ ...ын хүдэлмэрилэг... хоёрдохи секре... атташе Х. Монтго... сэрэгэй атташейн Дэвисон, атташе ...ретарь-архившан ...өөhэдынгөө тус... хэрэглэжэ, сүүд...вский, Винн гэг...хэдэнь туhалhан ...дээрэ дурсагдаhан ...тическа түлөөлэл...эгшэдэй сахиха ...агүй ажал хэhэн ...дэй тусхай ажаг...дэнхэй. Энэ ажаг...рөөэ дурдагдаhан Р. Джэкоб гэгшэ байжа, таарамжагүй хүн гээд соносхогдоходоо, 1962 оной ноябрьда Советскэ Союзhаа гаража ошоhон юм.

Энээнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство эндэ дурдагдаhан посольствын хүдэлмэрилэгшэдэй хуули буса хэрэг ябуулжа байhан тухайнь США-гай посольстводо буруушаажа байhанаа мэдүүлнэ. Энэ ушар дипломатическа хүдэлмэрилэгшэдэй сахиха ёhо гуримые бүдүүлигээр эбдэhэн ябадал болоно. Тиигээд У. Джонс, Х. Монтгомери, А. Дэвисон, Р. Карлсон гэгшэд байжа таарахагүй зон болоно гээд тэндэнь соносхогдонхой.

Саашадаа хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө иимэ таарамжагүй аашануудые гаргахагүйн түлөө посольство хатуу хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ министерство хүлеэнэ.

Энэ оной майн 7-hоо 11 болотор Москва городто нээмэл сүүд болобо. СССР-эй эрхэтэн О. В. Пеньковский, Великобританиин албатан Г. Винн гэгшэдэй хэрэгээр СССР-эй Верховно Сүүдэй сэрэгэй коллеги тусхай ажаглалта гаргаа гэжэ Великобританиин посольстводо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын эльгээhэн ното соо тэмдэглэгдэнхэй. Великобританиhаа СССР-тэ байдаг посольствын хүдэлмэрилэгшэд, хоёрдохи секретарь Р. В. Чизхолм, hамганиинь Дж. А. Чизхолм, хоёрдохи секретарь Г. Кауэлл, hамганиинь П. Е. Кауэлл, далайн сэрэгэй атташейн орлогшо Дж. Л. Варлей, атташе Ф. Стюарт, посольствын хүдэлмэрилэгшэ А. Рауселл гэгшэд өөhэдынгөө тусхай тушаалые хэрэглэжэ, сүүдлүүлhэн Пеньковский, Винн гэгшэдэй нюуса тагнуул хэхэдэнь туhа хүргэhэн байна. Тиигэжэ дипломатическа түлөөлэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй сахиха гуримтай тааралдахагүй ажал хэhэн байна гээд сүүдэй тусхай ажаглалта соо хэлэгдэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, посольствын дээрэ дурдагдаhан хүдэлмэрилэгшэдэй хуули буса аашаа гаргаhан тушаа буруушаалта хэжэ байhанаа Великобританиин посольстводо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлнэ. Энэ ушар хадаа дипломатическа түлөөлэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй сахиха ёhо гуримые бүдүүлигээр эбдэhэн ябадал болоно. Тиигээд эндэ заагдаhан хүнүүдые байжа таарахагүй зон гээд соносхобо.

Мүнөө Москвада байhан посольствын хоёрдохи секретарь Г. Кауэлл, hамганиинь П. Е. Кауэлл гэгшэд Советскэ Союзhаа дары гаража ошохо ёhотой.

Хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө иимэ таарамжагүй ааша саашадаа гаргахагүйн түлөө посольство шанга хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ министерство хүлеэнэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗЭРГЭДЭ

Республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан

Үнгэрhэн 40 жэлэй туршада Буряад ороноймнай шэнжэ шарай танигдашагүй ехээр хубилаа. Промышленностиин шухала олон hалбари, культура ехээр хүгжөөгдөө. Урдань хооhон тала байhан газарта Эхэ оронoймнай индустриин зүүн зүгэй түрүүшын томо предприяти бодхоогоо hэн. Он жэлэй үнгэрхэ бүри үйлэдбэреэ үргэдхэжэ, hэльбэн заhабарилагдаhан предприятиин завод, цехүүдтэ 400 гаран элдэб янзын эдеэ хоолой, техническэ болон ондоошье продукци үйлэдбэрилэн гаргагдана. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай тамгатай продукци Эхэ оронoймнай олон зүг тээшэ, жэшээлхэдэ, Алас-Дурна зүгэй, Сибириин городуудта, Украина, Камчатка, Ураал, Хойто зүгэй эгээл холын город, тосхонуудта эльгээгдэжэ байна.

Парти, правительствын уряалаар манай эндэ ерэжэ, энэ томо предприяти байгуулалсаhан олон хүдэлмэришэд комбинадтаа ажаллаhаар. Транспортна цехэй начальник Ф. Белуха, барилгын цехэй модошо дархан С. Русяев, уhанай каналай хүдэлмэришэн И. Вольхин гэгшэдые тэдэнэй дундаhаа нэрлэмээр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ габьяа, баатаршалга гаргаhанайнгаа түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэлсэhэн П. Харитонов комбинадта түрүүшынхеэ ажаллажа эхилhэн намтартай. Колбасна заводой мастер, Социалис Ажалай Герой К. Филиппова манай орон дотор коммунизм байгуулгын программа баталан абаhан КПСС-эй XXII съездэ хабаадалсаhан байна.

Үнгэрhэн жэлэй hүүл багта эндэхи хүдэлмэришэд комбинадниигаа 25 жэлэй ойе тэмдэглээ hэн. Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үйлэдбэридэ амжалта туйлаhан ажалай 30 түрүүшүүл Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан. Түмэр баанхануудые хэдэг цехэй хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник Н. Дорошкевич, мал үүсэлэгшэ М. Мельникова, консервын заводой токарь И. Перегудов, комбинадай үнинэй хүдэлмэришэн Е. Хапхардаева болон бусад энэ шагналда хүртэлсэhэн юм.

Үйлэдбэриин корпусуудай хажууда хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг тосхон урган бодоо. Эндэхи гэр байрануудай олонхинь халуун ууралаар дуулаасуулагдаха түхеэрэлгэнүүдтэй, уhатай, канализацитай. Хоёр ехэ зал, библиотекэ, уран hайханай бүлгэмэй ажаллаха таhагуудтай Культурын ордон, хүүгэдэй 7 эмхи зургаан, поликлиникэ, больница, магазинууд, столовонууд, арад зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха предприятинууд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд эндэ бии. Энэ жэлдэ комбинадай хүдэлмэришэдэй ажаhууха 200 шэнэ байра ашаглалгада тушаагдахаар хараалагданхай. Тосхоной үйлсэ, харгы талмайнууд асфальтаар хушагдаа. Хүдэлмэришэнэй ажаhуудаг тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар энэ жэлдэ ехэ ажал хэгдэхэ, республикынгаа 40 жэлэй hайндэр болотор 20 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай үйлсэ асфальтаар хушагдаха юм.

«Республикынгаа ойдо—эрхим бэлэгүүдые» гэhэн уряатайгаар ажаллажа байhан тус коллективэйхид шэнэ социалис уялгануудые абаба. Валовой продукци бүтээн гаргаха долоо hарынгаа даабариие энэ ой болотор дүүргэхэ, 2,3 миллион түхэригэй мяха, мяханай, техническэ болон бусад продукци хахад жэлэй түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилхэ гэжэ тэдэнэр шиидэбэ.

Абаhан энэ уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, хэлэhэн үгэдөө эзэн байха гэжэ оролдожо байhан хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ ажалай амжалта туйлаhан тухайгаа колбаса хэдэг заводойхид эгээл түрүүлэн элидхээ. Тэдэнэр Майн hайндэрэй урда колбаса хэхэ таба hарынгаа даабариие дүүргээд, июниин хоёрдохи хахадай түсэбөөр ажаллажа байна. Н. Прохоровагай даадаг, гэдэhэндэ мяха хэдэг бригадынхид, мяха шулагша А. Крутько, колбаса уягша Н. Григорьева, заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Л. Логачева болон бусад түрүүшүүл республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябаhаар. Долоон часай ажалай даабариие зургаан час соо дүүргэхэ гэhэн мүрысөөн комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ оролсоhон олон бригаданууд неделиин 6-дахи үдэр бүхэндэ даабариhаа гадуур продукци бүтээн гаргадаг болонхой.

Консервын заводойхид хахад жэлэй түсэбые графигhаа хахад hараар уридшалан дүүргэжэ ябана. Нүхэр Антоновой хүтэлбэрилдэг мяха шулагшадай бригада дүрбэ hара соо хахад жэлэй даабари дүүргэжэ шадаа. Түмэр баанхануудые хэдэг цехэй хүдэлмэришэд А. Пирогова, М. Григорьева, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, олон станок дээрэ ажаллагша М. Безродных болон бусад түрүүшүүл даабаряа зургаан часай туршада дүүргэжэ, бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулжа ябана.

Термостатна отделениинхид эршэмтэйгээр ажаллажа, социалис мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлана. Бэлэн болгогдоhон консервэнүүдые шалгажа, худалдаа наймаанай организацинуудта тушааха уялгатай тус отделениин хүдэлмэришэд өөрынгөө даабарида ехэ харюусалгатайгаар хандана. Муу шанартай нэгэшье баанха консервые заводhоо ондоо тээ эльгээжэ болохогүй ха юм. Эндэ булта дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд ажалладаг. Тэдэнэр хэдэн мэргэжэл шудалжа, оролдосотой ажалаараа шалгардаг. Тус отделениин хүдэлмэришэд ажалай комплексно нормо дүүргэжэ, бултанайнгаа хэhэн ажалай дүнгөөр түлөөhэеэ абадаг. Комплексно бригадануудай дундаhаа нүхэд Меринова, Шафирова гэгшэдэй даадаг бригада түрүүлнэ.

Республикынгаа 40 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтахаар зоригжоhон мяханай комбинадай хүдэлмэришэд майн түрүүшын арбан хоног соо валовой продукци гаргаха таба hарын даабари дүүргэжэ шадаа. Майн дүүрэтэр 5 hарын даабариhаа гадуур 2 миллион үлүүтэй түхэригэй продукци тэдэнэр гаргаха юм. Ажалдаа шалгаржа, замай залууршад болоhон 23 түрүүшүүлдэ коммунис ажалай нэрэ соло hаяхан олгогдобо. Комбинадай завод, цехүүдтэ коммунис ажалай 17 коллектив, 152 ударник ажаллана.

Республикынгаа ойн hайндэртэ зорюулан, ород, буряад арадуудай хэтэ мүнхын хани барисаан тухай лекци, элидхэлнүүд үнгэргэгдэхэ, комбинадай, мүн хүдэлмэришэнэй тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэхэ ажал түсэблэгдөө.

Г. Харченко.

...ЫН ТООСОО БҮРИ НАРИЖУУЛХА

...Алас Дурна зүгэй область, хи...мито республиканuудай олон ...д, колхоз, совхозуудай, үйлэдбэ...иинүүдэй, мүн ажахынуудай хү...д, зоотехнигүүдэй, дүй дүршэ...эн түрүү хонишодой хабаадал...инар манай республикын ниис...-Үдэдэ боложо байна. Ниитын ...й тоо толгойе бүри олон болгохо, ...даг ашаг шэмые улам дээшэ... шухала асуудал хэдэн үдэрэй ...эн хэлсэгдэжэ байhандань ехэ

...эмнай үдэсэтэй, олзо доход ехэ... бүгэдэ мэдэнэбди. Hoohoн, мя...он шухаг, үнэ сэнтэй продукт... Мүнөө үедэ республикын олон ...зуудай гол hалбаринь хонин ... Тиимын тула энээндэ онсо ан...агдана, бүришье ехээр хандуу...й. Гэхэтэй хамта хонин hүрэгнай ...рэжэ үдэнэгүй, ашаг шэмэ ...р үгэдэг байhаар. Энэ ушар ...лэй дутагдалhаа, муу харууhан...эй хүдэлмэриин хүсэд шиидхэг...сно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

...нүүдтэ хонидой жэжэхэн отара...эгдэжэ, томо бригаданууд эм...ахын тоосоондо оруулагдаhан, ...гзар хонишодто даалгажа үгтэ... хэмжээ ябуулгые зүбөөр хэ...шод hайн үрэ дүн туйлажа бай... ажахын тоосоондо түрүүлэн ...одой нэгэниинь болоноб. Манай ...ээ жэлдэ яhала hайн үрэ дүн ...ын тоосоон гээшэ ашатай ту...р юумэ байна гэжэ би өөрөө ... болооб.

...мжээ ябуулгые саашадань бүри нарижуулха, гуримшуулха, үрэ дүнгыень нарин нягтаар согсолжо байха зэргэтэй бшуу. Сэхынь хэлэбэл, hүүлэй үедэ ажахын тоосоон тухай асуудал унтаранги, абяа шэмээгүйшэг болошоод байна гэжэ сэхэ тэмдэглэмээр. Жэшээнь, манай нёдондо хэhэн ажалай тоосоон мэнэ hаял гаргагдаа хэбэртэй агша. Бидэ өөhэдөөшье тэрэнээ хүсэд мэдэнэгүйбди. Тиихэдэ 1963 оноймнай ажахын тоосоон мүнөө болотор табигдаагүй, манай гарта барюулагдаагүй байhаар. Гансахан энэ ушар ажахын тоосоондо халирхайгаар хандадаг болоhые гэршэлнэ.

Саашадань хэлэхэ болоо hаа, дан томо бригадануудые эмхидхэхэдэ үлүү hайн юумэнь үгы гэжэ бододогби. Юуб гэхэдэ, бригадир өөрөө хонишон ябадаг hэн туладаа, хэдэн олон отара дээгүүр ябажа, ёhотой хүтэлбэри үгэжэ, хонишодой ажал зүбөөр эмхидхэжэ ядашье үрдихэгүй байна. Бригаданууд соморшог лэ байгаа hаа, амжалта туйлагдаха hэн гэжэ hанагшаб. Тиимэ бригаданuудта тусхай тракторшье барижа байhанай хэрэггүй. Хэрэгтэйл болоходонь абахада, яhала таарамжатай шэнги байдаг.

Мүнөө энэ ехэ семинар дээрэ ажахын тоосоон, хонишодой хүдэлмэриин эмхидхэл тухай асуудал онсолон табигдаха, тэрээн тухай ехэ хөөрэлдөөн болохо бэзэ гэжэ найдагдана. Хонинойнгоо тоо толгойе олон болгохо, ехээр hooho абадаг болохо талада энэ семинар шиидхэхы үүргэ дүүргэхэнь лабтай. Тиимэhээ энэ семинарай хүдэлмэри тухай республикымнай газетэнүүд үргэнөөр мэдээсэжэ байг лэ. Hонирхохо зон олон гээшэ.

Ойдоп Тагаров,

Анаагай совхозой 5-дахи фермын хонишодой бригадын бригадир.

Хори.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Шалгарагшадта шан барюулагдаба

Буряадай Автономито республикын Министрнүүдэй Совет электрын элшэ хүсэ гамнахын түлөө предприятинуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй 1963 оной нэгэдэхи кварталай дүн hаяхан гаргаа.

Энэ мүрысөөндэ илажа гараhан Улаан-Үдын модоной заводой коллективтэ (директорынь нүхэр Шапиро, профсоюзай завкомойнь гүрүүлэгшэ нүхэр Паньков) мүнгэн шан барюулха гэжэ тогтоогоо.

Мүн 1963 оной 1-дэхи кварталай хүдэлмэреэр республикын загаhа барилгын колхозуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаа. Энэ мүрысөөндэ илажа гараhан Баргажанай аймагай «Байкалец» колхоздо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг 110 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаhан байна.

Мүн Баргажанай аймагай «Путь Ленина», Кабанскын аймагай «Байкал», Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозууд энэ жэлэй түрүүшын кварталда загаhа барилга дээрэ hайнаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэгдээ.

***

Республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор Улаан-Үдын шэлэй заводой главна конструктор Виктор Антонович Кильдишев, Улаан-Үдын таксомоторно ажахын мастер Сергей Корнилович Ковалёв гэгшэдтэ «Республикын эрхим уралан нарижуулагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

...үү hаалишадай дүй дүршэлhөө

...эн үгэдөө заатагүй хүрэхэб

(...ын үйлэдбэриин управлениин „Коммунизм“ ...хозой дүрбэдэхи гүүртын hаалишан ...А. ПУРБУЕВАГАЙ хөөрөөнhөө)

...Гильбэр нютаг...ые харахада, үр... Адууhа малай ...бахада тэниглэн

...ан жэлдэ hаа...ллажа байнаб.

...дээ зүб гури...лжа, саг соонь ...ашаар hү ехээр ... hүүлэй 4-5 ...соо даажа бай...hөө 2000—2400 ...hаагаад, колхо...й дунда дэл...ис мүрысөөндэ ...элжэ ябанаб. ...дэ даадаг үнеэ... бүриhөө 2400 ...hаагдаа.

...үнеэд электрын ...даhан hайн бай... уhа бүлеэдхэ...гэ тодхогдожо, ...э үнеэдээ уhал... Мүн үнеэдэйн... хаража, абта...р бүридэ 100 ...дамал ороохон

...эй үе үнгэржэ, ...хагдаар элбэг ...гдэнэ. Тиигээд ...жээл барда... байнаб. hү hаа...лэй дүрбэн hа...онойхиhoo 30 ...ээр дээшэлээ. ...хойшо даажа ...риhөө 780 га...гааб. Мүнөө ...сүүдхэдээ 7-8 ...ана.

...яажа туйлаг...

...э тугаллаха ...онь, хоёр hара ...тор шэргээжэ ...тэжээлыень ...хэ гэжэ ходо ...еэдэйнгээ үбэл ...а hаань, үбhэ, ...й, шэмэтэ тэжээл дуран соонь үгэдэг байнаб. Тиихэдэ томо бэетэй, hайн тугал түрэдэг.

Тугаллаhан үнеэдээ 14—15 хоногой туршада үдэртөө гурба дахин, зарим hү ехэтэй үнеэдые дүрбэ дахин hаадаг заншалтайб. Тиихэдээ тугалда эхынь уурагтай hү садатарнь уулгадагби.

Мүн манай гүүртын бүхы hаалишад үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэнгые анхаралтайгаар ажаглан хаража байдаг заншалтайбди. Хүхэ дэлэнгыень адаахагүй, хаха буулгахагүй гэжэ ходо оролдонобди. Тиимэhээ үнеэдые hаахынгаа урда тээ хүхэ дэлэнгыень бүлеэн, сэбэр уhаар угаагаад, хуурай болотор полотенцээр аршадагбди.

Зүбөөр hааха гээшэ үнеэдэй hү оролгодо мүн лэ нүлөөлдэг. Үнеэдэй hүеэ хүсэд үгэхынь тулада hаахынгаа урда тээ, hаажа хахадлаад байхадаа, hаажа дүүргэхынгээ урда тээ дэлэнгыень эльбэдэг, нидхэрдэг байнаб.

Бидэ мүнөө арбаад hаалишад ажаллажа байнабди. Гүүртэ дээрэмнай культбаза бии. Сүлөөтэй сагтаа приёмнигойнгоо захада сугларжа, үдэр үдэрэй hонин дуулажа байдагбди. Мүрысөөнэй дүн саг болзор соогоо гаргагдана, бии байгаа дутуу дундануудые хайшан гэжэ усадхаха, гүүртын болон бүхы колхозой бэелүүлхэ саашанхи зорилго тухай хөөрэлдөөн ходо боложо байдаг.

Республикын түрүү hаалишадай уряа бэшэгтэй танилсаад байхадаа, мүн түрэл Буряад оронойнгоо 40 жэлэй алдарта ойе ажалай бэлэгээр угтаха, энэ жэлдэ үнеэн бүриин 2500 литрhээ доошо бэшэ hү hааха гэhэн уялгаяа заатагүй дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэб.

Түрэл орон доторнай

РСДРП-гэй II СЪЕЗДЫН 60 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

МОСКВА. (ТАСС). РСДРП-гэй II съездын 60 жэлэй ойн угтамжада зорюулагдаhан семинар мүнөөдэр ниислэлдэ болобо.

Тус семинарта хабаадагшад хүн зоной дунда ябуулагдадаг нэбтэрүүлгын хүдэлмэри тухай шухала асуудалнуудые зүбшэбэ. Москва городой партиин горкомой, райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагшанар эндэ хабаадалсаа.

КПСС-эй Москворецкэ райкомой дэргэдэхи политическэ гэгээрэлэй кабинедэй ажалай дүй дүршэл угаа hайшаалтай байба. РСДРП-гэй II съездын болоhонhoo хойшо 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан лекци, семинар партийна организациин үнгэргэхэдэнь кабинет ехэ туhаламжа хүргэдэг. Тэндэхи хүдэлмэришэнэй, революционно хүдэлөөнэй түүхые харуулhан материалнуудай выставкэ үнгэргэгдөө. Агуу Октябриин революцида хабаадаhан үнинэй коммунистнууд шухала шухала материалнуудые суглуулхада эдэбхитэйгээр туhалhан байна.

Харуулан ойлгуулха выставкэ эмхидхэхэ, РСДРП-гэй II съездын 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан кинофильм, диафильмнүүдые шэлэн оложо, хүн зондо харуулха хүдэлмэриин жэшээтэ түсэб семинарта хабаадагшадта дурадхагдаа.

ЕВРОПОДО ЭГЭЭ ЕХЭ ИНСТИТУТ

Москвагай урда талада, Каширскэ шоссейн эхи абадаг газарта ехэ барилга хэгдэнэ. Олон шардаагтай ехэ ехэ гэрнүүдэй бодхоогдожо байхань харагдана.

Хори гаран гектар газарта СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин туршалгын, клиническэ онкологиин институдай байранууд баригдажа эхилээ. Рак үбшэнтэй тэмсэхэ Европодохи эгээ ехэ институт эндэ бии болохо юм.

Табан шардаагтай, хамтадаа 100 мянга шахуу кубометр багтаамжатай 750 таhалгануудта тон шэнэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан лабораторинууд хүдэлхэ. Медигүүд, биологууд, физигүүд, химигүүд шэнжэлхы хүдэлмэри хамтынгаа хүсөөр ябуулха байна.

Долоон шардаагтай гэртэ клиническэ корпусынь байха. Тэндэнь операци хэхэ газар, рентгенорадиологическа таhаг, үбшэнтэниие аргалха элдэб кабинедүүд байха. Врачнууд, үбшэнтэниие эрьехэеэ ерэhэн хүнүүд тэдэнтэй уулзангүйгөөр, тусхай телефоноор хөөрэлдэхэ юм.

Бүхыдөө энэ эмнэлгын городок шадар 20 гаран элдэб гэр байранууд баригдаха.

Туршалтын, клиническэ онкологиин институдай түрүүшын халаан байгша оной hүүл багаар ашаглагдажа эхилхэ. hаяшагтаа энэ городогой эрдэмтэдэй, хүдэлмэрилэгшэдэй байха гэр байранууд бэлдэгдэхэнь.

ГАЙХАМШАГТА БААТАРАЙ НЭРЭ МҮНХЭЛЭГДӨӨ

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр.). Рышканскэ районой Надушита гэдэг Молдавиин үнинэй тосхон ондоо нэрэтэй болгогдобо. Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Грибово гээд нэрлэгдээ.

«Щербаковский» гэдэг целиннэ совхозой таряалангые түймэрhөө абарха үедөө баатар тракторист Николай Грибов наhа бараhан түүхэтэй. Энэ комсомолецой нэрэнь коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байха үльтэр жэшээгэй hүлдэ тэмдэг болгогдонхой. Хүдөө ажахые оньhожоруулха Згурицкэ hургуулиие Николай Грибов дүүргээд, атар тунга газар элдүүрилэн ашаглаха совхоздо ошоhон юм. Мүнөө тэндэнь Николай Грибовай булан бии болгогдонхой. Энэ комсомолец тухай дамсанууд. Эхэ оронoймнай элдэб нютагуудhаа ерэhэн бэшэгүүд эндэ сутлуулагдажа байдаг. hурагшадай байрын нэгэ таhалга соо тэрэнэй орон шэнэ, сэбэрхэнээр ходоодоо заhаатай байдаг юм. Оронойнь саана Н. Грибовай дүрэ үлгөөтэй. Молдавиин комсомолой ЦК-гай хүндэлэлэй дэбтэртэ Николай Грибовай нэрэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай.

520 МЕТР ҮНДЭРТЭЙ

МОСКВА. (ТАСС). Останкино шадар туйлай үндэр телевизионно башни дахин бодхоогдожо эхилбэ. Тэрэнэй үндэрынь 520 метр байха. Түмэр-бетоноор дэлхэй дээрэ хаанашье иимэ барилга үшөө бодхоогдоодүй.

Энэ башниhаа центральна телевидениин дамжуулга хэгдэхэ. Урдынхидань орходоо бүри холын нютагуудта телевизионно дамжуулга улам эли тодоор хэгдэхэ байна.

Башниин хажууда телевидениин центральна студиин шэнэ павильонууд баригдаха.

«Инженер Г. Володиной үүсхэлые дэмжэхэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ партийна организацинуудта, цехүүд болон таhагуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаха...» гэhэн үгэнүүд Владимирска тракторна заводой партийна комитедэй тогтоол соо бэшэгдэнхэй. Инженер Володин «Д-37м» түхэлэй двигателиин хүсэ шадалые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан комплексно-техническэ түсэб зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар, эндэ хэрэглэгдэдэг гаргашые 20 процент хүрэтэр доошолуулха, түсэбтэ даабариие хоёр халаан соо дүүргэжэ, 3-дахи халаанай хүдэлмэришэдые, ондоо ажалда хэрэглэхэ арга олгоhон байна. Коммунист Г. Володиной үнэтэ үүсхэл областиин предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) цехэй ахалагша технолог В. Стекольщиков, ахалагша мастер П. Лепешин, заводой ахалагша технолог Е. Васильев, инженер Г. Володин тэрэнэй зохёоhон комплексно-техническэ түсэбэй ёhoop түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ тухай зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ленинэй ордэнто локомотив-вагонуудые заhабарилдаг заводто Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Түхеэрэлгын цехэй слесарь Федор Михайлович Епарин ажалай вахтада жагсаад, халаан бүхэнэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Ф. М. Епарин.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ ЖОЛООШОН

Хэдэн жэлэй саана сэрэгэй албанhаа бусажа ерэhэн Александр Ринчинов Харанхы тосхондохи барилгын управлениидэ жолоошоноор ажаллажа эхилhэн юм. Нүхэр Ринчинов түрүүшын үдэрhөө эхилээд тушаалта ажал дээрээ шадамар бэрхэ байhанаа харуулжа, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоо бэлэй.

Урагшаа hанаатай энэ жолоошон сугтаа ажалладаг нүхэдтөө ходо туhалдаг, машинадаа техническэ харууhа hайнаар хэдэг. Тиигэжэ барилгашадаа хирпиисэ, цемент болон бусад хэрэгсэлнүүдээр таhалгаряагүйгөөр хангана.

Александр Ринчинов ашаа шэрэхэ даабариие hара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябана. Тэрэ мүнөө республикынгаа 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалай шэнэ амжалта туйлахаар зоригжоо.

Д. Чойдоров.

Ивалгын дунда һургуулиһаа

Ерээдүйн механизаторнууд

Репортаж

— Танай һурагшадай үйлэдбэриин бригада мүнөө хаана ажалланаб?

—Тэрүү тэрэ, зүүн урдахи хадын саада тээ тарилга хэгдэжэ байна. Үйлэдбэриин һуралсалые нүхэр Этингов хүтэлбэрилнэ. Тэрээнтэйл уулзагты,—гэжэ Ивалгын арба нэгэн жэлэй һургуулиин директор нүхэр Халбаев хургаараа заажа харюусаба.

Тиин тэрэ зүг руунь табилуулан ошоходоо Ивалга тосхонһоо долоон модо тухай газарта, харгыһаа өхэшье холо бэшэ поли дээрэ плуг шэрэһэн «ДТ-54» трактор харажархибабди. 3 басаган, 1 эрэ хүн тэрээнэй хажууда ябалсана.

— Ши Гутя, трактораа буразддаагайнгаа захаар алдангүй залаарайш. Тиигээл һаа далан гаргахагүйш,—гэжэ тэрэ хүн заабарилна.

Эдэнэрнай хэд гээшэб гэхэдэ, Ивалгын һургуулиин 10-дахи классай басагад Гутя Кузьмина, Валя Козлова, Валя Худякова, тракторист-заабарилагша Семен Дамбаевич Шохонов гэгшэд болоно. (1-дэхи зураг).

— Зай, Семен Дамбаевич, ажал хүдэлмэритнай хэр зэргэ ябажа байнаб?

— Яһала гэмгүй даа. Бэрхэ туһалагшанартай болообди. Харыт даа, Гутя басаган хэды бэрхээр трактораа жолоодоноб. Хүнэй хэлэһэн юумые яб байса ойлгоод лэ орхидог юм, — гэжэ нүхэр Шохонов омогорхоно.

—Шадамар гэжэ даа. Тангүйгөөр юушье хэжэ бирахагүй байгаабди, — гэжэ һургуулиин комсомолой организациин секретарь Валя Козлова мэдүүлнэ.

Валиин хэды тиигэжэ буруушаатаашье һаань дурсагдаһан эдиршүүлэй ёһотойл механизаторнууд болохо байһандань гүйсэд этигэмээр.

10-дахи классай һурагшад Гутя Кузьмина, Нина Кокорина, Валя Козлова, Валя Худякова, Люда Власова, Витя Салков, Миша Бобылев, Володя Садаев, Таня Цыбикжапова, Света Пронякина гэгшэд нёдондоһоо хойшо овощ ургуулалсана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэр даажа абаһан газарайнгаа гектар бүриһөө 170 центнер капуста, 192 центнер помидор, 105 центнер морхооб ургуулжа абаһан юм. Эдэнэр үшөө саахарай свёкло, кукурузын хойноһоо харууһа хэлсээ юм.

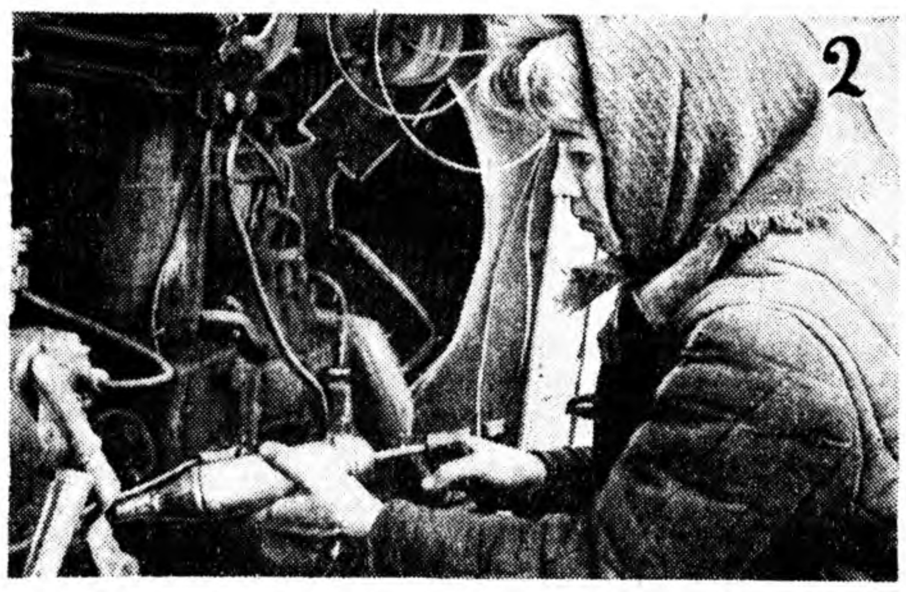

Бүри саашаа ошоходомнай Володя Садаев «Беларусь» трактор жолоодон, таригдаһан газар дээгүүр каток шэрэжэ ябаба. Володя бэеэр багаханшье һаа, бусадһаа дутуугүйгөөр ажаллана, баһал бэрхэ тракторист болохо байха,— гээд нүхэр Этингов хөөрэнэ.

Бригада хүрэжэ ошоторнай үдын саг болобо. Эндэ Нина Кокорина, Люда Власова хоёр тракторнуудтаа ойр зуурын харууһалга хэжэ байба. (һүүлшын зураг дээрэ Люба Власова трактораа тоһодожо байна).

— Люба, ажалтнай хэр бэ?

— Бараг даа. Баян ургасын түлөө оролдохо хэрэгтэй ха юм. — гээд энеэбхилбэ.

— Нүгөөдүүлтнай хаанаб?

— Миша Бобылев Витя Салков хоёр тарилга хэжэ ябана. Таня Цыбикжапова 6-дахи отделенидэ, Света Пронякина—хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахыда трактористаар хүдэлмэрилнэ,— гэжэ Илья Исаевич Этингов харюусаба.

— Мүнөө жэлдэ туршалгын ажахы «МТЗ» трактор, сеялкэ, борной, культиватор болон бусад зэмсэгүүдые маанадта үгөө. Бидэнэр 10 га свёкло, 15 га кукуруза таряад, үшөө хуряалсахабди. Га бүриһөө дунда зэргээр 150 центнер свёкло, 200 центнер кукуруза абаха түсэбтэйбди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байхабди,— гэжэ Илья Исаевич хэлэнэ.

— Иигэжэ эдэ һурагшаднай механизаторнууд, овощ ургуулагшад боложо эхилбэ гээшэ. Эдэ хүбүүд, басагадтаа улам ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэбди, — гэжэ нэгэдэхи отделениин эрхилэгшэ нүхэр Аюров баяртайгаар мэдүүлбэ.

А. Мантаев,
Фотонь авторай.

Байгаалиин баялигые шэнжэлэн

Аяншалгада хабаадагшадай анха[р]

Манай республикын хэдэн мянган хүбүүд, басагад жэл бүхэндэ геологическа аянда гарадаг. Тэдэнэй харгы ехэл хүндэ, хүшэр байдаг. Хангил хабсагайн эрмэгээр, үгсүүр дабаан өөдэ, ангуудай жэм зүргэтэй хүбшэ тайгааршье ябаха, үглөөнэй хүйтэн хюруутай талые эсхэхэшье саг ушардаг.

Аяншалагшад газар нютагайнгаа хада уулануудтай, ууһа голтой һайса танил байха зэргэтэй. Топографическа карта дээрэ тэдэнээ оложо шададаг болохо шухала. Тус картань 1:100000 гү, али 1:200000 масштабай байхадаа һайн. Карта дээрэхи газар уһанай намагтайе, хэр гүнзэгые, бур шабар, лайтаар ехэ багыень мэдэхэ зэргэтэй. Гол мүрэн ямар хадын хаяагаар, талын дундуур урдажа гаранаб, хаагуур ямар харгы, зүргэнүүд үнгэрнэб гэһэн асуудалнуудые тоб байса мэдэхэ хэрэгтэй юм.

Аянда түхеэрэлгэндөө дүтэ оршодог геологическа эмхи зургаануудһаа (экспедициһээ гү, али партиһаа) туһаламжа, зүбшэл абаха хэрэгтэй.

Ашагта малтамалнуудай шулуу, минералнуудые харуулһан нютагай музейдэ орожо, тэндэхи юумэнтэйнь танилсажа гарабалтнай туһатай. Музейн, геологическа партиин хүдэлмэрилэгшэд таанадые хэрэгтэй болохо юумээртнай хангаха бшуу.

Аяншалгынтнай үрэ дүн тусхай ямар хэрэгсэлнүүдые абажа гараһан, ямар бэлэдхэлтэй ябаһанһаатнай нилээдгүй дулдыдаха ушартай. Хээгүүр үни удаан ябахадатнай татлюургүй, хүнгэн, бүхэ хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй. Аяншан өөртөө компас, геологуудай алха, багахан дэбтэр, жэжэхэн шулуу минералнуудые хэхэ туулмагуудтай ябаха ёһотой.

Байгаалиин баялигые шэнжэлэн олохын тула аянайнгаа маршрудые карта дээрэ зүбөөр буулгажа абаха шухала. Бэдэржэ олоһон хэрэгтэй шулуунуудаа, минералнуудаа лаб тэрэ газарай гү гэжэ элирүүлхэ, байрыень фотоаппарадаар буулгажа абаад, саашадаа бэдэрэлгэеэ үргэлжэлүүлхэдэ туһатай юм. Мүн тэрэ газараа карта дээрээ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тусхай дэбтэр дээрэ буулгаһан тэмдэгтнай зүбөөр бэшэгдэнхэй байхаһаа гадна, ондоо хүнэй уншаад ойлгомоор байхань шухала.

Геологическа эрдэм, ухаанай хэдэн арга мүнөө үедэ аяншадта дурадхагдадаг.

Томо шулуунай түгдэрхэйн гэхэ гү, али гол горхоной хайр шулуу шэнжэлхэ, шлиховой гү, али ашагта малтамалнуудые сэхэ бэдэрэн ололгын хоёр арга бии юм. Ашагта малтамалнуудай хэбтэшые түрүүшын аргаар бэдэрхэдээ уһанай урасхалай һаба үгсэн, хадын бооpиһоо оройдонь хүрэтэр, уһанай эрьеын хайр шулуунуудые эндэ ашагта малтамал бии бэшэ аабза гэһэн һэжэгтэйгээр бэдэрэлгэн юм. Хэрбээ уһанай һабада ямар нэгэн ашагта малтамалай шэнжэтэй шулуунай гү, али элһэнэй байбалынь урасхал өөдэнь холо хүрэтэр заатагүй шэнжэлхэ шухала. Хүрэжэ ерэһэн газартаа тэрэл шулуунайнгаа түгдэрхэйе олоо һаа байрыень карта дээрэ, өөрынгөө дэбтэртэ нарибшалан буулгаха хэрэгтэй.

Хоёрдохи аргын заабаряар буларxай хүрьһэтэй газарай шоройһоо багахан хэһэг абажа угаахадатнай боро гү, али хара үнгэтэй хүндэ минерал үлэхэ. Энэ арга хэрэглэхэдээ түрүүшынхи аргын шэнжэнүүдые сэхэ хэрэглэдэг юм. Тэдэ хоёрой илгаань юуб гэхэдэ, түрүүшынь аргаар томо шулуунай түгдэрхэйнүүдые абаха, хоёрдохёорнь жэжэхэн бутархайнуудыень олохо шухала. Шлиховой арга хэрэглэхэдээ тэрэ шоройгоо 10—15 сантиметр гүн... шухала байна...

Олоһон минер... мерлоод, тусхай... буулгаһанайнгаа... бораториин шэ... хадагалха хэрэгт...

Ашагта малта... хэ бэдэрэн олол... аргын онсо илга... хада хабсагай... гуудые утааша... шэнь ябажа хар... рээл ашагта ма... гэһэн зорилготой... гэн диилэнхидээ... хадын хүнды, аг... жэн харалгаһаа... дын шэлэнүүды... утаашань ябаха...

Иимэ бэдэрэлг... раа 10—30 мо... ябажа үнгэргэбэ... хабсагайн үсөөн... тус арга бүхы ш... нарибшалан хар... гэнэ. ...ар нэгэ... тамал... зүйлтэй... минерал олохо... ерээд, тэрэнээ һ... гажа элирүүлхэ... табиха шухала.

Геологическа... олоһон ашагта... зүйл баймаар ш... луу шохойнууда... бээрнь геологич... гаануудта дамж...

Ашагта ма... бэдэрэгшэдэй ху... най орондо үргэ... дадагшье, мүн с... гээшэ. Ашагта... ехэхэн хэбтэш... Ленинскэ шанга... рэ зэргэ олгогдо... ленностьда хэ... малтамалай ш... нээһэнэйнь түлөө... хай Дүримөөр а... малай байрые э... олоһон хүндэ гү... хүнүүдтэ 500-һ... түхэриг хүрэтэр... хо юм.

М. Суз...
геологическ...
ахал...

СПОРТ

Бүхэроссин спартакиадада бэлэдхэл

Велосипедээр түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн үнгэрэгшэ суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдөө. Хоёр үдэрэй туршада болоһон урилдаанай дүн хаража үзэхэдэ, залуушуул һайн амжалта туйлажа ябана. Спортын мастернууд Леонид Бердников, Владимир Горюнов, Станилсав Шеглатов гэгшэдтэй мүрысэһэн эдэнэр яһала һайн дүн харуулаа.

...20 километрэй зай. Республикымнай эгээл хурдан эхэнэрнүүд энэ зайда урилдаа. Багшанарай институтай түлөөлэгшэ Мария Куклина тус зайе 38 минута 03 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һууриие тус институдай түлөөлэгшэ Валентина Оздоноева эзэлнэ. Тиихэдэ энэ зайда ябамаар мэдээжэ велосипедистнүүд Куделина, Логвинович, Журкина гэгшэд урилдаанда хабаадалсахаар гараагүй.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр эрэшүүл 50 километрэй зайда урилдаа. Мүрысөөнэй эхилээд байхада, хэнэйшье түрүүлхэ мэдэгдээгүй. Теэд мүрысөөнэй хахад—25 километрэй зайда «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Юрий Кокорин хэнһээшье урид ерэжэ, 37 минута 40 секунда харуулна. Энээнэй удаа Олег Пономарев ерэһэн. Энэ зайда 38 минута 35 секунда харуулһан, спортын мастер Леонид Бердников гурбадахи хүн болоно. Тиигэһээршье байтар мүрысөөнэй хоёрдохи хахадай дүн гаргагдаба. Түрүүшын хахадые эрхим һайнаар гаталһан Юрий Кокорин энэшье хахадта түрүүлжэ, хамта дээрэнь нэгэ час 16 минута 42 секунда соо энэ зайе дабаба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Олег Пономарев, Петр Ефимов (хоюулаа багшанарай институт) гэгшэд эзэлнэ. Спортын мастернууд Владимир Горюнов, Леонид Бердников гэгшэд 4—5-дахи һуури эзэлһэн байна. Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд урилдаанай харгыда гарана. Эдэнэр сооһоо Куделина, Журкина, Логвинович гэгшэд бултанһаа түрүүлэн урагшаа гаража, хараа далда ороно. Түрүүшүүлэй хойноһоо шуумайлдаһан шамбайшуулай дундаһаа Куклина илгарна.

Хэдэн арбаад минутын үнгэрөөд байхада түрүүшын гурбан аб адлихан сагтай фиништэ хүрэжэ ерээ.

Эрэшүүлэй 75 километрэй зайда урилдахада һонирхолтой мүрысөөн болобо. Урилдаанда табигдагшад сооһоо спортын мастернууд Л. Бердников, В. Горюнов, нэгэдэхи разрядай Б. Ефимов, В. Зайкин гэгшэд нүгөөдүүлээ хойно орхижо, урилдаанай сэхэ харгыгаар табилуулба. Хоёр часһаа үлүү саг соо урилдаһан эдэ дүрбэн нүгөөдүүлдээ хүсэгдэнгүй фиништэ ерэжэ, түрүү һуури эзэлбэ.

Мүрысөөндэ эрхимлэһэн эдэнэрһээ республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэхэ байна. Эдэнэр РСФСР-эй арадуудай бүхэроссин гурбадахи спартакиадада хабаадалсаха юм. Мүрысөөн июнь һарада Шэтэ городто үнгэргэгдэхэ,

Н. Иванов.

Хэниинь эрхимлэгшэ ааб?

Мүнөө үргэн уужам Эхэ орон доторнай футболоор зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд боложо байнхай. Мүн энээнһээ гадна, зоно бүхэнэй футболистнууд СССР-эй кубок абахын түлөө хоорондоо мүрысөө үнгэргэнэ. Жэшээнь, манай табадахи зонын футболистнууд кубок абахаар хоёрдохи уулзалгаяа үнгэргэбэ. Эндэ Хабаровскын шадамар бэрхэ футболистнууд Благовещенскын «Амур» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, ээлжээтэ уулзалгада хабаадалсаха эрхэ олобо. Хүршэ—Шэтын «Забайкалец» командада айлшалһан Ангарскын «Старт» бүлгэмэй футболистнууд талмайн эзэдые 2:0 тоотойгоор шүүжэрхёо. Тэрэшэлэн Красноярскын «Локомотив» Кемеровэй «Химик» командые 1:0, Барнаулай «Темп» Омскын футболистнуудые 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Үнгэргэгдэһэн хоёр уулзалгада шүүһэн эдэ дүрбэн команданууд майн 19-дэ хоорондоо наадажа, эндэ эрхимлэһэн хоёр командань майн 23-да наадаха болоно. һүүлшын уулзалгада шүүһэн командань «А» классай футболистнуудтай уулзалдаха эрхэ олохо юм.

В. Моргунов,
СССР-эй футболистнуудай федерациин түрүүлэгшын орлогшо.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной майн 15.

Хилын саанаһаа

Куба эдэ үдэрнүүдтэ

ГАВАНА, майн 12. ТАСС-ай корреспондент Р. Князев иигэжэ дамжуулна: Советскэ Союз соогуур Фидель Кастрын аяншалгын хойноһоо Кубын арад угаа ехэ анхаралтайгаар ажаглан хаража байна. Түүхэтэ аяншалганууд тухай репортажнууд болон фото-зурагуудай толилогдоһон шэнэ газетэнүүдые хүн зон тэрэ доронь худалдан абана. Үдэшэ кубынхид телевизернүүдэйнгээ урда ерэжэ һуубад. Ушарынь совет ороной ниислэлдэ Фидель Кастрын айлшалжа байһан тухай СССР-һээ эльгээгдэһэн кинокадрнууд телевиденеэр дамжуулагдаһан байгаа.

Совет орондо хүтэлбэрилэгшынгөө тон ехэ хани халуунаар угтагдажа байһые Советскэ Союзай болон Кубын арадуудай хоорондохи аха дүүгэй, бата бэхи хани барисаанай шэнэ гэршэ болоно гэжэ Кубын ажалшад тоолоно.

Советскэ Союзда Фидель Кастрын аяншалгые һайшаажа байһанаа Кубын ажалшад продукци бүри ехээр гаргажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ тэмдэглэхые оролдоно. Сүлөөтэ аралай ажалшад оронойнгоо амжалтануудые арьбадхахые эрмэлзэн шэнэ социалис уялгануудые абана.

„Түүхэтэ, үрэ ехэтэ аяншалга“

ГАВАНА, майн 13. (ТАСС). Фидель Кастрын аяншалгада совет арад угаа ехэ талархалтайгаар хандана гээд «Түүхэтэ, үрэ ехэтэ аяншалга» гэжэ түрүү бэшэг соогоо «Мундо» газетэ бэшэнэ.

Коммунизм байгуулха зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Советскэ Союзай амжаһан асари ехэ туйлалтануудые манай революциин вождь аяншалгынгаа үедэ хараха аргатай байгаа. Угаа томо заводуудые, газар һайжаруулгын ехэ хүдэлмэриие тэрэ хараа гээд газетэ заана.

Эдэ бүгэдэ баясхалан түрүүлхэһээ гадна, совет оронһоо жэшээ абаһан арадууд хадаа бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, хуби заяанайнгаа эзэниинь боложо, өөрынгөө хүсэ шадалые бэхижүүлхэ аргатай гэжэ харуулжа үгэнэ.

Советскэ Союзда Фидель Кастрын аяншалга политическэ, мүн экономическа талаараашье манай орондо угаа ехэ туһатай байха,Ленинэй Эхэ ороной дүй дүршэл манай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһалха гэжэ найдаха бүхы үндэһэ баримта олгоно.

Бенуа Фрашон 70 наһа гүйсэбэ

ПАРИЖ, майн 13. (ТАСС). Франциин Ажалай бүгэдэниитын конфедерациин генеральна секретарь Бенуа Фрашоной 70 наһа гүйсэһэнэй ойе демократическа Франци мүнөөдэр тэмдэглэбэ.

1936 ондо араднай ехэ илалта туйлаа һэн. Энээнэй урда тээ профсоюзна эмхидэл хангагшадай нэгэндэ, нацистска эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэлтын хүдэлөө эмхидхэгшэдэй нэгэндэ, монополинуудай эзэрхэлгэдэ эсэргүү тэмсэлдэ хүдэлмэришэдэй болон демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулгые зоригжуулагшадай нэгэндэ олон миллион ажалшад хани ёһоной мэдэрэлтэйгээр, баясхалантайгаар хандана гээд Бенуа Фрашондо Франциин компартиин эльгээһэн амаршалга соо хэлэгдэнэ. Энэ амаршалгань «Юманите» газетэдэ мүнөөдэр толилогдоо.

Коммунистнууд—нютагай захиргаанай органуудай депутадууд

ТОКИО, майн 13. (ТАСС). 1140 коммунистнууд Японой префектура, городуудай болон поселогуудай депутадууд юм. Апрель һарада болоһон һунгалтын үедэ нютагай захиргаанай органуудта тэдэнэй 721-ниинь һунгагдаһан байна гэжэ «Акахата» газетэ мүнөөдэр мэдээсэнэ.

Токио префектурын нютагай захиргаанай органуудта депутат-коммунистнуудай тоо нилээд олон болоо. Токио префектурын, тэрэнэй городуудай болон районуудай суглаануудта 106 коммунист депутадууд болонхой. Энэ хадаа байгша оной апрель һарада болоһон һунгалтын урда тээхидэ орходоо 41 хүнөөр олон болоно.

Аргентинын правительствада бэрхэтэй байдал тохёолдобо

НЬЮ-ЙОРК, майн 13. (ТАСС). Аргентинын правительствын бүхы гэшүүд үсэгэлдэр тушаалһаа буугаа.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын элидхэлһээ уламжалан, иимэ ушар тохёолдоһон байна. Эдилгэ эдишэ абалгын талаар зэмэтэйшүүл, урдын Фрондисиин правительствын түлөөлэгшэд президент Гидэй үедэшье өөһэдынгөө тушаал дааһан зангаарла гэжэ энэ элидхэл соонь хэлэгдэһэн байгаа гээд Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын корреспондент Буэнос-Айресһаа мэдээсэнэ.

Фидель Кастрын хөөрөөе Америкын „А Б С“ гэжэ телевизионно компани дамжуулба

НЬЮ-ЙОРК, майн 12. (ТАСС). «Америкэн бродкастинг компани» гэжэ телевизионно компани Кубын Республикын премьер-министр Фидель Кастрын хөөрөөе майн 10-най үдэшэ нэгэ часай тусхай программа соо оруулжа дамжуулаа. Гаванада үнгэрэгшэ һарада «Америкэн бродкастинг компаниин» шэнжэлэгшэ Л. Говардтай Фидель Кастро хөөрэлдэһэн байгаа.

Бирмингемдэ сэрэгүүд эльгээгдэхэнь

ВАШИНГТОН, майн 13. (ТАСС). Городто дахяад эмхи гуримгүй ябадал гаргуулхагүйн тула Бирмингем шадарай сэрэгэй баазануудта сэрэгүүдые эльгээхэ гэжэ шиидэһэн тухайгаа США-гай президент Дж. Кеннеди үсэгэлдэр соносхоо.

Үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэдэг негритянска хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ М. Кингын аха д-р А. Кингын гэр руу үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад бомбо хаяа. Тэрэнэй һүүлээр Бирмингемэй негр хүн зон угаа ехээр уур сухалаа хүрэһэн байна. Иимэ зэбүүрхэлгын болоһон дээрэһээ сэрэгүүдые эльгээхэ гэжэ президент шиидэһэн байгаа бшуу.

ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Кеннеди иигэжэ мэдүүлээ. Бирмингем шадарай районуудта эльгээгдэхэ сэрэгэй частьнуудые дайшалхы зэһэнги болгохо тухай обороной министр Макнамарада захиралта үгтөө. Ниитын ёһо гурим сахиха талаар эдэ частьнууд тусхай һуралсал гараһан байна гэжэ президент нэмээжэ хэлээ.

Мамаду Диа тушаа шиидхэбэри

ПАРИЖ, майн 11. (ТАСС). Сенегалай урдын премьер-министр Мамаду Диа гэгшын хэрэгээр Сенегалай Республикын ниислэл Дакор городто дүрбэн үдэрэй турша соо сүүд болоод, мүнөөдэр дүүрэбэ. Гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ гаргаа гэжэ тэрэ гэмнэгдэһэн байгаа. М. Диа гэгшые бүхы наһан соонь түрмэдэ хааха гэжэ сүүд шиидхээ.

Мамаду Диа үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада арестовалагдаһан байгаа. Тэрэнэй арестовалагдахын урда тээ Сенегалай Республикын президентын болон Леопольд Сенгорой хоорондо арсалдаан болоһон байха юм.

Ажалшадай эрилтэнүүдые бэелүүлэн, Алжи[р]...ство хүдөө ажахын, худалдаа наймаанай ехэ пре[дприятинуудые] гүрэнэй мэдэлдэ абажа эхилээ. Зураг дээрэ: Эль-... цуз помещигые үлдэһэнэй һүүлээр тэндэхи хүдэлмэр... хай комитет һунгажа байна.
АДН—ТАСС

Космонавт Г. Куперай ниид[эхэ] байһан тухай

НЬЮ-ЙОРК, майн 13. (ТАСС). Космонавт Гордон Купер гэгшын замбуулинай ниидэлгэ хэхэ бэлэдхэл эндэ түгэсхэгдэжэ байна гээд Канаверал хушуун дээрэһээ Америкын агентствануудай корреспондентнууд дамжуулна. Замбуулинай «Фейт-7» гэжэ онгосодо һуугаад, Купер газарые 22 дахин тойрохо ёһотой юм. Энэ онгосо майн 14-нэй үглөөгүүр табигдахаар тухайлагдана. Ниидэлгэ 34 часай турша соо үргэлжэлхэ юм. Түсэбэй ёһоор Купер Номгон далай дээрэхи Мидуэй аралһаа зүүн урагшаа 80 милиин зайда парашюдаар бууха ёһотой юм.

Майор Гордон Купер 36 наһатай.

Врачнуудай хэлэһэнэй... һайтай, ниидэхээр... Бүхы ниидэлгын үе... 15-да сагай улари... гэжэ Америкын си... дуулна.

Замбуулинай дэй... рые тойрон ниидэл... талаар Купер Амери... туйлаха ёһотой б... «Куперай програм... дүүргээд байгаа һа... рон замбуулинай дэй... дэлгын талаар дэлх... мэтэ Советскэ Союз... даа үлэхэ» гэжэ ЮПИ... дэглээ.

Ирагай правительство тушаалһаа бу[уба]

ПАРИЖ, майн 11. (ТАСС). Премьер-министр Бекр гэгшын толгойлдог Ирагай правительствын тушаалһаа бууһан тухай мэдээсэлые Багдадай радио мүнөөдэр дамжуулаа. Ирагай шэнэ правительство байгуулхые... дэ дахяад даа... Франс Пресс аг... сэнэ.

Редактор
Ц. О...

Манай адрес, телефо[н]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. У[лан-Удэ, ули]ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, ...—38-42, зам. редактора — 35-84, секретар[иата]... отделов: сельскохозяйственного производства и ... жизни—47-59, промышленного производства и ...ни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ...—24-74, советского строительства и быта—34-...ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 ...34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку[льтуры] Бурятской АССР.

Н00423.